

บทที่ 5

วิวัฒนาการระบบบุรุษสรรพนามในสมัยรัตนโกสินทร์ : จำนวน ประเภททางไวยากรณ์ และแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟัง และผู้ที่ถูกกล่าวถึงตามปัจจัยทางสังคมของคำบุรุษสรรพนาม

ในบทที่ 4 ได้เสนอผลการวิเคราะห์ระบบบุรุษสรรพนามแต่ละสมัยในเรื่องจำนวนคำบุรุษสรรพนาม การจำแนกบุรุษสรรพนามตามประเภททางไวยากรณ์ และการจำแนกคำบุรุษสรรพนามตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังและผู้ที่ถูกกล่าวถึงตามปัจจัยทางสังคม

ต่อไปนี้จะเปรียบเทียบระบบบุรุษสรรพนามทั้ง 4 สมัยตามประเด็นข้างต้น เพื่อแสดงวิวัฒนาการของระบบบุรุษสรรพนามในสมัยรัตนโกสินทร์ มีลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ 3 เรื่อง คือ 1. การเปลี่ยนแปลงด้านคำบุรุษสรรพนาม 2. การเปลี่ยนแปลงประเภททางไวยากรณ์ 3. การเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังและผู้ที่ถูกกล่าวถึง ดังจะกล่าวต่อไปนี้

5.1 การเปลี่ยนแปลงในจำนวนรูปบุรุษสรรพนามในสมัยรัตนโกสินทร์

คำบุรุษสรรพนามในสมัยรัตนโกสินทร์มีทั้งหมด 31 รูปโดยพบว่าในสมัยทูนนิยมประชาธิปไตยมีจำนวนรูปบุรุษสรรพนามมากที่สุด คือ 29 รูป และรองลงมา คือ สมัยประชาธิปไตยซึ่งมีจำนวนรูปบุรุษสรรพนามทั้งหมด 28 รูป สำหรับสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่และสมัยเผด็จการทูนนิยมนั้นพบว่าจำนวนรูปบุรุษสรรพนามเท่ากัน คือ 27 รูป

คำบุรุษสรรพนามในสมัยรัตนโกสินทร์สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. คำบุรุษสรรพนามที่พบทั้ง 4 สมัย มีจำนวน 25 รูป คือ หนู เรา เขา ผม กระผม ฉัน ดีฉัน ข้า อ้าว กัน ภู อีฉัน นาย หล่อน เจ้า เอ็ง แก คุณ ลื้อ มึง เธอ ท่าน มัน คุณท่าน อี
2. บุรุษสรรพนามที่พบในบางสมัย มีจำนวน 6 รูป คือ ไอ ยู เจ้าหล่อน ได้เท่า เตียน ตัว ทั้งนี้ สำหรับคำบุรุษสรรพนามที่พบในบางสมัยจำนวน 6 คำข้างต้น สามารถอธิบายได้ว่า คำว่า ไอ และ ยู เกิดจากการยืมคำมาจากภาษาอังกฤษ และคำว่า เจ้าหล่อน และ ได้เท่า เกิดจากการสูญเสียคำ สำหรับคำว่า เตียน และ ตัว เกิดจากการสร้างคำใหม่

นอกจากจำนวนรูปบุรุษสรรพนามที่พบในแต่ละสมัยจะแตกต่างกันแล้ว เมื่อนำรูปบุรุษสรรพนามมาจำแนกตามบุรุษ คือ บุรุษที่ 1 บุรุษที่ 2 และ บุรุษที่ 3 และพิจารณาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงจำนวนคำบุรุษสรรพนามที่พบในแต่ละบุรุษทั้ง 4 สมัย พบว่ามีจำนวนคำบุรุษสรรพนามแตกต่างกันดังต่อไปนี้

5.2 การเปลี่ยนแปลงในคำบุรุษสรรพนามทั้ง 4 สมัย

ในหัวข้อต่อไปนี้จะผู้วิจัยจะทำการศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในคำบุรุษสรรพนามทั้ง 4 สมัย ซึ่งแบ่งเป็น 4 หัวข้อย่อยต่อไปนี้

5.2.1 การเปลี่ยนแปลงในคำสรรพนามบุรุษที่ 1

ในสมัยทูนนิยมประชาธิปไตยพบว่ามีจำนวนคำบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 มากที่สุดคือ 16 คำ ซึ่งมากกว่าสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ สมัยประชาธิปไตย และสมัยเผด็จการทูนนิยม ที่พบว่ามีจำนวนคำบุรุษสรรพนามเท่ากัน คือ 14 คำ

คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ที่พบในสมัยรัตนโกสินทร์สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ที่พบทั้ง 4 สมัย มีจำนวน 14 คำ คือ หนู เรา 1 เรา 2 เรา 3 เขา ผม กระผม ฉัน ดีฉัน ข้า อีว กั้น ฎ อีฉัน
2. คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ที่พบในบางสมัย มีจำนวน 2 คำ คือ เดียน ไอ

ทั้งนี้ สำหรับคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ที่พบในบางสมัย คือ เดียน และ ไอ นั้นสามารถอธิบายได้ว่า คำว่า เดียน นั้นเกิดจากการสร้างคำใหม่ หรืออาจเกิดจากการกลายเสียงมาจากคำว่า ดีฉัน และคำว่า ไอ นั้นเป็นการยืมคำจากภาษาอังกฤษ ซึ่งทั้ง 2 คำ เริ่มใช้ในสมัยทูนนิยมประชาธิปไตย จึงไม่พบว่ามีการใช้ในสมัยอื่นๆ

5.2.2 การเปลี่ยนแปลงในคำสรรพนามบุรุษที่ 2

สมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่พบคำสรรพนามบุรุษที่ 2 จำนวน 13 คำ ซึ่งน้อยกว่าสมัยประชาธิปไตย สมัยเผด็จการทูนนิยม และสมัยทูนนิยมประชาธิปไตย ที่พบว่ามีจำนวนคำบุรุษสรรพนามเท่ากัน คือ 14 คำ

คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ในสมัยรัตนโกสินทร์สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ที่พบทั้ง 4 สมัย มีจำนวน 12 คำ คือ เจ้า เอ็ง แก คุณ ลื้อ มิ่ง
หนู เรา1 เธอ ท่าน นาย หล่อน

2. คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ที่พบในบางสมัย มีจำนวน 3 คำ คือ ตัว ยู ได้เท่า

ทั้งนี้ สำหรับคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ที่พบในบางสมัย คือ ตัว ยู ได้เท่า นั้น สามารถอธิบายได้ว่า คำว่า ยู เป็นการยืมคำมาจากภาษาอังกฤษ คำว่า ตัว เกิดจากการสร้างคำใหม่ และคำว่า ได้เท่า เกิดการสูญคำไปในสมัยทูลนิคมประชาธิปไตย

การเปลี่ยนแปลงจำนวนคำบุรุษสรรพนามอันเป็นผลมาจาก มีการยืมคำหรือสร้างคำใหม่หรือสูญคำนั้น อาจเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดต่างสมัยกันก็ได้และเกิดในสมัยเดียวกันก็ได้

กล่าวคือ ผู้เขียนพบว่า ภายในสมัยเดียวกัน อาจสามารถเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ทั้ง 2 ทาง คือ ทั้งเพิ่มคำใหม่ และสูญคำเก่า อาทิ สมัยทูลนิคมประชาธิปไตย มีคำสรรพนามบุรุษที่ 2 เพิ่มขึ้น 1 คำ จากการยืมคำมาจากภาษาอังกฤษ คือ ยู แต่ในสมัยทูลนิคมประชาธิปไตยก็สูญคำว่า ได้เท่า ไป

5.2.3 การเปลี่ยนแปลงในคำสรรพนามบุรุษที่ 3

ในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่และสมัยประชาธิปไตยพบคำบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 3 10 คำ สมัยเผด็จการทูลนิคมพบ 9 คำ และสมัยทูลนิคมประชาธิปไตยพบ 8 คำ

คำสรรพนามบุรุษที่ 3 ในสมัยรัตนโกสินทร์แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. คำบุรุษสรรพนามที่พบทั้ง 4 สมัย มีจำนวน 8 คำ คือ หล่อน แก เธอ ท่าน เขา มัน
คุณท่าน หล่อน

2. คำบุรุษสรรพนามที่พบในบางสมัย มีจำนวน 2 คำ คือ เจ้าหล่อน หนู

ทั้งนี้ สำหรับคำบุรุษสรรพนามที่พบในบางสมัยจำนวน 2 คำข้างต้น สามารถอธิบายได้ว่า คำว่า เจ้าหล่อน มีการสูญคำ คือ เลิกใช้ในสมัยเผด็จการทูลนิคม และคำว่า หนู ก็เลิกใช้ในสมัยทูลนิคมประชาธิปไตย

5.3 การเปลี่ยนแปลงของคำบุรุษสรรพนามตามประเภททางไวยากรณ์

ในหัวข้อต่อไปนี้จะศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของคำบุรุษสรรพนามตามประเภททางไวยากรณ์ คือ บุรุษ เพศ พจน์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อย่อย ดังต่อไปนี้

5.3.1 การเปลี่ยนแปลงเรื่องบุรุษที่พบในคำบุรุษสรรพนาม 4 สมัย

จากการศึกษาคำบุรุษสรรพนามทั้ง 4 สมัย พบว่า บุรุษสรรพนาม 1 คำ คือ หนู แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงบุรุษ กล่าวคือ หนูเคยใช้เป็นบุรุษที่ 1 บุรุษที่ 2 และ บุรุษที่ 3 ใน 3 สมัยแรก แต่ไม่ปรากฏเป็นบุรุษที่ 3 ในสมัยทุนนิยมประชาธิปไตยดังตารางที่ 5.1 ข้างล่างนี้ ที่แสดงการเกิดบุรุษสรรพนามจำแนกตามบุรุษในทั้ง 4 สมัย

ตารางที่ 5.1

บุรุษสรรพนามจำแนกตามบุรุษในทั้ง 4 สมัย

ลำดับ	คำบุรุษสรรพนาม	สมัย 1			สมัย 2			สมัย 3			สมัย 4		
		บุรุษที่1	บุรุษที่2	บุรุษที่3	บุรุษที่1	บุรุษที่2	บุรุษที่3	บุรุษที่1	บุรุษที่2	บุรุษที่3	บุรุษที่1	บุรุษที่2	บุรุษที่3
1	นาย					✓			✓			✓	
2	ได้เท่า		✓			✓			✓				
3	หล่อน		✓	/		✓	/		✓	/		✓	/
4	เจ้า		✓			✓			✓			✓	
5	เฮ็ง		✓			✓			✓			✓	
6	แก		✓	/		✓	/		✓	/		✓	/
7	คุณ		✓			✓			✓			✓	
8	ลื้อ		✓			✓			✓			✓	
9	มึง		✓			✓			✓			✓	
10	หนู	X	✓	/	X	✓	/	X	✓	/	X	✓	
11	เรา1	X	✓		X	✓		X	✓		X	✓	
12	เรา2	X			X			X			X		
13	เรา3	X			X			X			X		
14	เธอ		✓	/		✓	/		✓	/		✓	/
15	ท่าน		✓	/		✓	/		✓	/		✓	/

ลำดับ	คำบุรุษ สรรพนาม	สมัย 1			สมัย 2			สมัย 3			สมัย 4		
		บุรุษที่1	บุรุษที่2	บุรุษที่3	บุรุษที่1	บุรุษที่2	บุรุษที่3	บุรุษที่1	บุรุษที่2	บุรุษที่3	บุรุษที่1	บุรุษที่2	บุรุษที่3
16	ยู											✓	
17	ตัว					✓			✓			✓	
18	เขา	X		/	X		/	X		/	X		/
19	มัน			/			/			/			/
20	คุณท่าน			/			/			/			/
21	เจ้าหล่อน			/			/						
22	ผม	X			X			X			X		
23	กระผม	X			X			X			X		
24	ฉัน	X			X			X			X		
25	ดิฉัน	X			X			X			X		
26	ข้า	X			X			X			X		
27	อี			/			/			/			/
28	อ้าว	X			X			X			X		
29	กัน	X			X			X			X		
30	กู	X			X			X			X		
31	อีฉัน	X			X			X			X		
32	ไอ										X		
33	เดียน										X		
	รวม	14	13	10	14	14	10	14	14	9	16	14	8

หมายเหตุ

- สมัย 1 คือ สมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ สมัย 2 คือ สมัยประชาธิปไตย สมัย 3 คือ สมัยเผด็จการทุนนิยม สมัย 4 คือ สมัยทุนนิยมประชาธิปไตย
- X แทน บุรุษที่ 1 ✓ แทน บุรุษที่ 2 / แทน บุรุษที่ 3
- เรา 1 หมายถึง เรา เอกพจน์ เรา 2 หมายถึง เรา ทวิพจน์ทั้งรวมผู้ฟังและไม่รวมผู้ฟัง เรา 3 หมายถึง เรา พหูพจน์ ทั้งรวมผู้ฟังและไม่รวมผู้ฟัง
- คำบุรุษสรรพนามที่เน้นตัวเข้มและขีดเส้นใต้ คือ คำที่มีการเปลี่ยนแปลงความหมายของบุรุษสรรพนามตามประเภททางไวยากรณ์ของคำบุรุษสรรพนาม เรื่องบุรุษ

จากตารางที่ 5.1 สามารถสรุปการเปลี่ยนแปลงของบุรุษสรรพนามใน 3 เรื่อง คือ 1. การที่บุรุษสรรพนามสูญไปในสมัยหลัง ได้แก่ ได้แก๊ ได้เท้า เจ้าหล่อน 2. การที่บุรุษสรรพนามเกิดขึ้นใหม่ใน

สมัยหลัง ได้แก่ ไอ เตียน ยู ตัว 3. การที่บุรุษสรรพนามแสดงการเปลี่ยนแปลงบุรุษ ได้แก่ คำบุรุษสรรพนาม หนู

5.3.2 การเปลี่ยนแปลงเรื่องเพศที่พบในคำบุรุษสรรพนาม 4 สมัย

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงเรื่องเพศที่พบในคำบุรุษสรรพนามทั้ง 4 สมัย พบว่าการเปลี่ยนแปลงของบุรุษสรรพนามดังต่อไปนี้

1. บุรุษสรรพนาม เรา 1 แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงเรื่องเพศ กล่าวคือ เรา 1 ในสมัยปฏิรูปสังคมมาสู่สมัยใหม่ ใช้เฉพาะเพศชาย แต่ในสมัยประชาธิปไตย สมัยเผด็จการทุนนิยม และสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย สามารถใช้ได้ทั้งเพศชายและเพศหญิง

2. บุรุษสรรพนาม เตียน แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงเรื่องเพศ กล่าวคือ มีการสร้างคำบุรุษสรรพนามสำหรับเพศหญิงขึ้นใหม่ในสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย ซึ่งคำว่า เตียน อาจเกิดจากการกลายเสียงมาจาก ดีฉัน

3. บุรุษสรรพนาม ตัว ไอ ยู แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงเรื่องเพศ กล่าวคือ มีการสร้างคำบุรุษสรรพนามสำหรับทั้งเพศชายและเพศหญิงขึ้นใหม่ โดยคำบุรุษสรรพนาม ตัว ซึ่งเริ่มใช้ในสมัยประชาธิปไตย และ ไอ ยู เริ่มใช้ในสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย

4. คำบุรุษสรรพนามที่ใช้เฉพาะเพศชายและเลิกใช้ไป เช่น คำบุรุษสรรพนาม ได้เท้า ซึ่งเลิกใช้ไปในสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย

5. คำบุรุษสรรพนามที่ใช้เฉพาะเพศหญิงและเลิกใช้ไป เช่น คำบุรุษสรรพนาม เจ้าหล่อน ซึ่งเลิกใช้ไปในสมัยเผด็จการทุนนิยม

จากการอธิบายข้างต้น สามารถแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของคำบุรุษสรรพนามทั้ง 4 สมัยในเรื่องเพศ ได้ดังตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5.2 ตารางแสดงบุรุษสรรพนามจำแนกตามเพศในทั้ง 4 สมัย

ลำดับ	คำบุรุษ สรรพนาม	สมัย 1			สมัย 2			สมัย 3			สมัย 4		
		ช	ญ	ช/ญ	ช	ญ	ช/ญ	ช	ญ	ช/ญ	ช	ญ	ช/ญ
1	นาย	/			/			/			/		
2	ใต้เท้า	/			/			/					
3	หล่อน		/			/			/			/	
4	เจ้า			/			/			/			/
5	เอ็ง			/			/			/			/
6	แก			/			/			/			/
7	คุณ			/			/			/			/
8	ลื้อ			/			/			/			/
9	มึง			/			/			/			/
10	หนู			/			/			/			/
11	เรา1	/					/			/			/
12	เรา2			/			/			/			/
13	เรา3			/			/			/			/
14	เธอ			/			/			/			/
15	ท่าน			/			/			/			/
16	ยู												/
17	ตัว						/			/			/
18	เขา			/			/			/			/
19	มัน			/			/			/			/
20	คุณท่าน			/			/			/			/
21	เจ้าหล่อน		/			/							
22	ผม	/			/			/			/		
23	กระผม	/			/			/			/		
24	ฉัน			/			/			/			/
25	ดิฉัน		/			/			/			/	

ลำดับ	คำบุรุษ สรรพนาม	สมัย 1			สมัย 2			สมัย 3			สมัย 4		
		ช	ญ	ช/ญ	ช	ญ	ช/ญ	ช	ญ	ช/ญ	ช	ญ	ช/ญ
26	ข้า			/			/			/			/
27	อี			/			/			/			/
28	อัว			/			/			/			/
29	กัน	/			/			/			/		
30	ญ			/			/			/			/
31	อีฉัน		/			/			/			/	
32	ไอ												/
33	เดียน											/	
	รวม	6	4	19	5	4	21	5	3	21	4	4	23

หมายเหตุ

1. ช คือ เพศชาย ญ คือ เพศหญิง ช/ญ คือ ทั้งเพศชายและเพศหญิง
2. คำบุรุษสรรพนามที่เน้น คือ คำบุรุษสรรพนามที่มีการเปลี่ยนแปลงประเภททางไวยากรณ์เรื่อง เพศ
3. เรา 1 หมายถึง เรา เอกพจน์ เรา 2 หมายถึง เรา ทวิพจน์ ทั้งรวมผู้ฟังและไม่รวมผู้ฟัง เรา 3 หมายถึง พหูพจน์ ทั้งรวมผู้ฟังและไม่รวมผู้ฟัง

จากตารางที่ 5.2 สามารถสรุปการเปลี่ยนแปลงของคำบุรุษสรรพนามใน 3 เรื่อง

1. การที่บุรุษสรรพนามสูญไปในสมัยหลัง ได้แก่ ได้แก่ ได้ทำ เจ้าหล่อน
2. การที่บุรุษสรรพนามเกิดขึ้นใหม่ในสมัยหลัง ได้แก่ ตัว ไอ ยู เดียน
3. การที่บุรุษสรรพนามแสดงการเปลี่ยนแปลงเพศ ได้แก่ เรา 1

5.3.3 การเปลี่ยนแปลงเรื่องพจน์ที่พบในคำบุรุษสรรพนามทั้ง 4 สมัย

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงเรื่องพจน์ที่พบในคำบุรุษสรรพนามทั้ง 4 สมัย พบว่ามี การเปลี่ยนแปลงของคำบุรุษสรรพนามดังต่อไปนี้

1. บุรุษสรรพนาม เจ้า คุณ เธอ ท่าน เขา แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงเรื่องพจน์ กล่าวคือ

บุรุษสรรพนาม เจ้า ในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ ใช้เป็นเอกพจน์ พหูพจน์ และ ทวิพจน์ แต่ในสมัยประชาธิปไตย สมัยเผด็จการทุนนิยม และสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย ใช้เป็น เอกพจน์เท่านั้น

บุรุษสรรพนาม คุณ ในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ ใช้เป็นคำเอกพจน์ แต่ในสมัย ประชาธิปไตยใช้เป็นคำเอกพจน์และพหูพจน์ ในสมัยเผด็จการทุนนิยมใช้เป็นเอกพจน์ และสมัย ทุนนิยมประชาธิปไตย ใช้เป็นเอกพจน์ พหูพจน์ และทวิพจน์

บุรุษสรรพนาม เธอ ในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ ใช้เป็นเอกพจน์ แต่ในสมัย ประชาธิปไตยและสมัยเผด็จการทุนนิยมใช้เป็น เอกพจน์ พหูพจน์ และทวิพจน์ และในสมัยทุนนิยม ประชาธิปไตยกลับมาใช้เป็นเอกพจน์เหมือนในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่

บุรุษสรรพนาม ท่าน ในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ สมัยประชาธิปไตย และสมัย ทุนนิยมประชาธิปไตย ใช้เป็นเอกพจน์และทวิพจน์ แต่ในสมัยที่เผด็จการทุนนิยมใช้เป็นเอกพจน์

บุรุษสรรพนาม เขา ในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ สมัยประชาธิปไตย และสมัย เผด็จการทุนนิยมใช้เป็นเอกพจน์ พหูพจน์ และทวิพจน์ แต่ในสมัยทุนนิยมประชาธิปไตยใช้เป็น เอกพจน์กับพหูพจน์

2. บุรุษสรรพนาม ตัว ยู ไอ เดียน แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงเรื่องพจน์ กล่าวคือ มีการสร้างคำบุรุษสรรพนามที่ใช้เป็นคำเอกพจน์เพิ่มขึ้น โดย ตัว เริ่มใช้ในสมัยประชาธิปไตย และ ยู ไอ เดียน เริ่มใช้ในสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย

3. บุรุษสรรพนาม ได้เท้า แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงเรื่องพจน์ กล่าวคือ มีการ สูญคำบุรุษสรรพนาม ที่ใช้เป็นคำเอกพจน์ โดย ได้เท้า เกิดการสูญคำในสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย

จากการอธิบายข้างต้นสามารถแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของคำบุรุษสรรพนามทั้ง 4 สมัยในเรื่องพจน์ ได้ดังตารางที่ 5.3

ตารางที่ 5.3 ประเภทความหมายทางไวยากรณ์ของคำบุรุษสรรพนามเรื่องพจน์

ลำดับ	คำบุรุษ สรรพนาม	สมัย 1			สมัย 2			สมัย 3			สมัย 4		
		อ	ท	พ	อ	ท	พ	อ	ท	พ	อ	ท	พ
1	นาย	/			/			/			/		
2	ได้เท่า	/			/			/					
3	หล่อน	/			/			/			/		
4	เจ้า	/	/	/	/			/			/		
5	เอ็ง	/			/			/			/		
6	แก	/			/	/		/	/	/	/	/	/
7	คุณ	/			/	/		/			/	/	/
8	ลื้อ	/			/			/			/		
9	มึง	/			/			/			/		
10	หนู	/			/			/			/		
11	เรา1	/			/			/			/		
12	เรา2		/	/		/	/		/	/		/	/
13	เรา3		/	/		/	/		/	/		/	/
14	เธอ	/			/	/	/	/	/	/	/		
15	ท่าน	/	/		/	/		/			/	/	
16	ยู										/		
17	ตัว				/			/			/		
18	เขา	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/		/
19	มัน	/		/	/	/	/	/			/	/	/
20	คุณท่าน	/			/			/			/		
21	เจ้า หล่อน	/			/								
22	ผม	/			/			/			/		
23	กระผม	/			/			/			/		
24	ฉัน	/			/			/			/		
25	ดิฉัน	/			/			/			/		
26	ข้า	/			/			/			/		
27	อ๊	/			/			/			/		
28	อ้าว	/			/			/			/		
29	กัน	/			/			/			/		

ลำดับ	คำบุรุษ สรรพนาม	สมัย 1			สมัย 2			สมัย 3			สมัย 4		
		อ	ท	พ	อ	ท	พ	อ	ท	พ	อ	ท	พ
30	กู	/			/			/			/		
31	อีฉัน	/			/			/			/		
32	ไอ										/		
33	เดียน										/		
	รวม	27	4	4	29	7	5	27	4	4	29	5	6

หมายเหตุ

- สมัย 1 คือ สมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ สมัย 2 คือ สมัยประชาธิปไตย สมัย 3 คือ สมัยเผด็จการทุนนิยม สมัย 4 คือ สมัยทุนนิยมประชาธิปไตย ในตาราง / คือ ความหมายด้านพจน์ของคำบุรุษสรรพนาม
- อ คือ เอกพจน์ พ คือ พหูพจน์ ท คือ ทวิพจน์
- คำบุรุษสรรพนามที่เน้น คือ คำบุรุษสรรพนามที่มีการเปลี่ยนแปลงประเภททางไวยากรณ์เรื่องพจน์
- เรา 1 หมายถึง เรา เอกพจน์ เรา 2 หมายถึง เรา ทวิพจน์ ทั้งรวมผู้ฟังและไม่รวมผู้ฟัง เรา 3 หมายถึง พหูพจน์ ทั้งรวมผู้ฟังและไม่รวมผู้ฟัง

จากตารางที่ 5.3 สามารถสรุปการเปลี่ยนแปลงของคำบุรุษสรรพนาม ใน 3 เรื่อง คือ 1. การที่บุรุษสรรพนามสูญไปในสมัยหลัง ได้แก่ ได้แก๊ ได้เท้า 2. การที่บุรุษสรรพนามเกิดขึ้นใหม่ในสมัยหลัง ได้แก่ ตัว ยู ไอ เดียน 3. การที่บุรุษสรรพนามแสดงการเปลี่ยนแปลงพจน์ ได้แก่ เจ้า คุณ เธอ ท่าน เขา

5.4 การเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังและผู้ที่ถูกกล่าวถึงของคำบุรุษสรรพนามตามปัจจัยทางสังคม

ในหัวข้อต่อไปนี้จะศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังและผู้ที่ถูกกล่าวถึงทั้ง 4 สมัย ตามปัจจัยทางสังคม 4 ปัจจัย คือ อายุ สถานะทางสังคม สถานะทางเศรษฐกิจ และความสนิทสนม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ห้อย่อยย่อย ตามบุรุษ ดังต่อไปนี้

5.4.1 การเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยทางสังคม

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามประเภทปัจจัยทางสังคม 4 ปัจจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ก. ปัจจัยอายุ²³ อายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้แบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ทั้ง 4 สมัยเปลี่ยนแปลงไป จากการศึกษาพบว่าการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยอายุ ดังต่อไปนี้

1. จำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยอายุในแต่ละสมัย แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยอายุในแต่ละสมัย กล่าวคือ

สมัยประชาธิปไตย สามารถจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ออกเป็น 5 แบบ คือ (+) (-) (+/-/=) (+/-) (+/=)

สมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ และสมัยเผด็จการทุนนิยม สามารถจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ออกเป็น 4 แบบ เท่ากัน โดย สมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่มี 4 แบบ คือ (-) (+/-/=) (+/-) (+/=) และสมัยเผด็จการทุนนิยมมี 4 แบบ คือ (+) (-) (+/-/=) (+/-)

²³ ปัจจัยอายุ มีผลต่อการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามของผู้พูดผู้ฟัง โดยการที่จะเลือกใช้คำสรรพนามใดนั้นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ทางด้านปัจจัยอายุเป็นหลัก ในที่นี้ ผู้วิจัยได้แบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังตามปัจจัยอายุออกเป็น 7 แบบ โดยอาศัยลักษณะความสัมพันธ์ภายใน 7 แบบนี้สามารถจัดกลุ่มลักษณะความสัมพันธ์ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มความสัมพันธ์แบบลักษณะเดียว หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังที่สัมพันธ์กันได้โดยลักษณะเดียว ได้แก่ (+) (-) (=) โดย (+) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถใช้ได้เมื่อผู้พูดมีอายุมากกว่าผู้ฟังเท่านั้น (-) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถใช้ได้เมื่อผู้พูดมีอายุน้อยกว่าผู้ฟังเท่านั้น (=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถใช้ได้เมื่อผู้พูดมีอายุเท่ากับผู้ฟังเท่านั้น 2. กลุ่มความสัมพันธ์แบบลักษณะผสม หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังที่สามารถสัมพันธ์กันได้โดยลักษณะลักษณะผสม ได้แก่ (+/-/=) (+/-) (+/=) (-/=) โดย (+/-/=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้พูดมีอายุมากกว่าผู้ฟังหรือในกรณีที่ผู้พูดมีอายุน้อยกว่าผู้ฟังหรือในกรณีที่ผู้พูดมีอายุเท่ากับผู้ฟัง (+/-) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้พูดมีอายุมากกว่าผู้ฟังหรือในกรณีที่ผู้พูดมีอายุน้อยกว่าผู้ฟัง (+/=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้พูดมีอายุมากกว่าผู้ฟังหรือในกรณีที่ผู้พูดมีอายุเท่ากับผู้ฟัง (-/=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้พูดมีอายุน้อยกว่าผู้ฟังหรือในกรณีที่ผู้พูดมีอายุเท่ากับผู้ฟัง

สมัยทูนนิยมประชาธิปไตย สามารถจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้พูดและผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ออกเป็น 3 แบบ คือ (-) (+/-=) (+/=)

จากข้อมูลข้างต้น สามารถอธิบายได้ว่า จำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยอายุในแต่ละสมัย มีการเปลี่ยนแปลงไป โดยสมัยประชาธิปไตย มีจำนวนแบบมากที่สุด คือ 5 แบบ และสมัยทูนนิยมประชาธิปไตย มีจำนวนแบบน้อยที่สุด คือ 3 แบบ

จากการอธิบายข้างต้น สามารถแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยอายุ ได้ดังตารางที่ 5.4

ตารางที่ 5.4 การจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยอายุ

อายุ	สมัยต่างๆในสมัยรัตนโกสินทร์			
	สมัยที่ 1	สมัยที่ 2	สมัยที่ 3	สมัยที่ 4
+	-	กู ข้า	กู	-
-	หนู	หนู	หนู	หนู
=	-	-	-	-
+/-/=	ฉัน ดีฉัน ผม กัน อี๊ ข้า เรา1	ผม เขา อี๊ ดีฉัน อี๊ฉัน ฉัน เรา1	ฉัน เรา1 ผม อี๊ กัน ดีฉัน	ฉัน เขา ข้า เรา1 ผม เดียน อี๊ กัน อี๊ฉัน ดีฉัน
+/-	อี๊ฉัน เขา กระผม	กระผม	เขา กระผม ข้า อี๊ฉัน	-
+/=	กู	กัน	-	กู ไอ
-/=	-	-	-	-

หมายเหตุ

- จากตารางช่อง อายุ แสดงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยอายุ แบบของความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยอายุที่แสดงได้โดยลักษณะ (+) (-) (=) แบ่งได้เป็น 7 แบบ คือ
(1) (+) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้พูดมีอายุมากกว่าผู้ฟังเท่านั้น

- (2) (-) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้พูดมีอายุน้อยกว่าผู้ฟังเท่านั้น
- (3) (=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้พูดมีอายุเท่ากับผู้ฟังเท่านั้น
- (4)(+/-=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้พูดมีอายุมากกว่าหรือน้อยกว่าหรือเท่ากับผู้ฟัง
- (5) (+/-) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้พูดมีอายุมากกว่าหรือน้อยกว่าผู้ฟัง
- (6) (+/=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้พูดมีอายุมากกว่าหรือเท่ากับผู้ฟัง
- (7) (-/=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้พูดมีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับผู้ฟัง
2. ช่อง สมัย แสดงคำบุรุษสรรพนาม 4 สมัย ได้แก่ สมัย 1 คือ สมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ สมัย 2 คือ สมัยประชาธิปไตย สมัย 3 คือ สมัยเผด็จการทุนนิยม สมัย 4 คือ สมัยทุนนิยมประชาธิปไตย
3. - คือ ไม่มีข้อมูลคำบุรุษสรรพนาม
4. เรา 1 หมายถึง เรา เอกพจน์ ไม่รวมผู้ฟัง
5. ตัวอย่างการอ่านตาราง จากตารางช่อง (-) สมัย 1 จะอ่านได้ว่า ในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่มีบุรุษสรรพนามที่ใช้ได้เฉพาะเมื่อผู้พูดมีอายุน้อยกว่าผู้ฟัง คือ หนู

จากตาราง 5.4 สามารถสรุปการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยอายุใน 2 เรื่อง คือ 1. มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยอายุในแต่ละสมัย 2. จำนวนแบบความสัมพันธ์ดังกล่าวมีลักษณะการเปลี่ยนแปลง คือ สมัยประชาธิปไตยมีจำนวนแบบเพิ่มขึ้นจากสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ สมัยเผด็จการทุนนิยมมีจำนวนแบบลดลงจากสมัยประชาธิปไตย และสมัยทุนนิยมประชาธิปไตยมีจำนวนแบบลดลงจากสมัยเผด็จการทุนนิยม

จากข้อสรุปดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยอายุมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ในแต่ละสมัย นั่นคือ สมัยที่มีการให้ความสำคัญกับปัจจัยอายุมากย่อมมีความละเอียดในการแบ่งแบบลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 มาก ในทางกลับกัน หากสังคมให้ความสำคัญเรื่องปัจจัยอายุน้อยลงจะทำให้มีการแบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ลดน้อยลงตาม

ข. ปัจจัยสถานะทางสังคม²⁴ สถานะทางสังคมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้แบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ทั้ง 4 สมัยเปลี่ยนแปลงไป จากการศึกษาพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยสถานะทางสังคม ดังต่อไปนี้

1. จำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยสถานะทางสังคมในแต่ละสมัย แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ดังต่อไปนี้

สมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ สามารถจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ออกเป็น 6 แบบ คือ (+) (-) (+/-/=) (+/-) (+/=) (-/=)

สมัยประชาธิปไตย และสมัยเผด็จการทุนนิยม สามารถจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ออกเป็น 2 แบบเท่านั้น โดยสมัยประชาธิปไตย มี 2 แบบ คือ (-) (+/-/=) และสมัยเผด็จการทุนนิยม มี 2 แบบ คือ (-) (+/-/=)

²⁴ ปัจจัยสถานะทางสังคม มีผลต่อการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามของผู้พูดผู้ฟัง โดยการที่จะเลือกใช้คำสรรพนามใดนั้นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ทางด้านปัจจัยสถานะทางสังคมเป็นหลัก โดยในที่นี้ ผู้วิจัยได้แบ่งความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังตามสถานะทางสังคมออกเป็น 7 แบบ โดยอาศัยลักษณะความสัมพันธ์ภายใน 7 แบบนี้สามารถจัดกลุ่มลักษณะความสัมพันธ์ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มความสัมพันธ์แบบลักษณะเดี่ยว หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังที่สัมพันธ์กันได้ในลักษณะเดียว ได้แก่ (+) (-) (=) โดย (+) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถใช้ได้เมื่อผู้พูดมีสถานะทางสังคมสูงกว่าผู้ฟังเท่านั้น (-) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถใช้ได้เมื่อผู้พูดมีสถานะทางสังคมต่ำกว่าผู้ฟังเท่านั้น (=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถใช้ได้เมื่อผู้พูดมีสถานะทางสังคมเท่ากับผู้ฟังเท่านั้น 2. กลุ่มความสัมพันธ์แบบลักษณะผสม หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังที่สัมพันธ์กันได้ในลักษณะลักษณะผสม ได้แก่ (+/-/=) (+/-) (+/=) (-/=) โดย (+/-/=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางสังคมสูงกว่าผู้ฟังหรือในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางสังคมต่ำกว่าผู้ฟังหรือในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางสังคมเท่ากับผู้ฟัง (+/-) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางสังคมสูงกว่าผู้ฟังหรือในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางสังคมต่ำกว่าผู้ฟัง (+/=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางสังคมสูงกว่าผู้ฟังหรือในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางสังคมเท่ากับผู้ฟัง (-/=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางสังคมต่ำกว่าผู้ฟังหรือในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางสังคมเท่ากับผู้ฟัง

สมัยทุนนิยมประชาธิปไตย สามารถจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของสรรพนามบุรุษที่ 1 ออกเป็น 3 แบบ คือ (-) (+/-/=) (+/=)

จากข้อมูลข้างต้น สามารถอธิบาย ได้ว่าจำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยสถานะทางสังคม ในแต่ละสมัย มีการเปลี่ยนแปลงไป โดยสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่มีจำนวนแบบมากที่สุด คือ 6 แบบ รองลงมา คือ สมัยทุนนิยมประชาธิปไตย มี 3 แบบ และ สมัยประชาธิปไตย และสมัยเผด็จการทุนนิยมมีจำนวนแบบเท่ากัน คือ 2 แบบ

จากการอธิบายข้างต้น สามารถแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยสถานะทางสังคมได้ดังตารางที่ 5.5

ตารางที่ 5.5 การจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยสถานะทางสังคม

สถานะทางสังคม	สมัยต่างๆในสมัยรัตนโกสินทร์			
	สมัยที่ 1	สมัยที่ 2	สมัยที่ 3	สมัยที่ 4
+	เขา	-	-	-
-	กระผม	กระผม	กระผม, อีฉัน	อีฉัน, กระผม
=	-	-	-	-
+/-/=	ฉัน ดีฉัน ข้า ผม อีัว กั้น	ผม เขา อีัว ู ดีฉัน อีฉัน กั้น ฉัน หนู เรา1 ข้า	ฉัน เขา หนู ข้า เรา ผม อีัว กั้น ดีฉัน ู	ฉัน ข้า เรา1 ผม ดีเย็น ู กั้น ดีฉัน หนู เขา
+/-	เรา1	-	-	-
+/=	ู	-	-	อีัว ไอ
-/=	หนู อีฉัน	-	-	-

หมายเหตุ

1. จากตารางช่อง สถานะทางสังคม แสดงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยสถานะทางสังคม แบบของความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยสถานะทางสังคมที่แสดงได้โดยลักษณะ (+) (-) (=) แบ่งได้เป็น 7 แบบ คือ
 - (1) (+) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางสังคมสูงกว่าผู้ฟังเท่านั้น
 - (2) (-) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางสังคมต่ำกว่าผู้ฟังเท่านั้น
 - (3) (=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางสังคมเท่ากับผู้ฟังเท่านั้น
 - (4) (+/-) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางสังคมสูงกว่าผู้ฟังหรือต่ำกว่าผู้ฟัง หรือเท่ากับผู้ฟัง
 - (5) (+/-) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางสังคมสูงกว่าผู้ฟังหรือน้อยกว่าผู้ฟัง
 - (6) (+/=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางสังคมสูงกว่าผู้ฟังหรือเท่ากับผู้ฟัง
 - (7) (-/=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางสังคมต่ำกว่าหรือเท่ากับผู้ฟัง
2. ตัวอย่างการอ่านตารางจากตารางช่อง (+) สมัย 1 อ่านได้ว่า ในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ มีบุรุษสรรพนามที่สามารถใช้ได้เฉพาะเมื่อผู้พูดมีสถานะทางสังคมสูงกว่าผู้ฟัง คือ เขา

จากตารางที่ 5.5 สามารถสรุปการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามประเภทปัจจัยสถานะทางสังคม ใน 2 เรื่อง คือ 1. มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยสถานะทางสังคมทุกสมัย ยกเว้นสมัยเผด็จการทุนนิยม 2. จำนวนแบบความสัมพันธ์มีลักษณะการเปลี่ยนแปลง คือ สมัยประชาธิปไตยมีแบบความสัมพันธ์ลดลงจากสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ สมัยทุนนิยมประชาธิปไตยมีแบบความสัมพันธ์เพิ่มขึ้นจากสมัยเผด็จการทุนนิยม สมัยเผด็จการทุนนิยมมีจำนวนแบบเท่ากับสมัยประชาธิปไตย

จากข้อสรุปดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยสถานะทางสังคมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 นั่นคือ สมัยที่มีการให้ความสำคัญกับการแบ่งสถานะทางสังคมมากย่อมมีความละเอียดในการแบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำ สรรพนามบุรุษที่ 1 มาก ตามไปด้วย อาทิ สมัยทุนนิยมประชาธิปไตย ซึ่งเน้นความมั่งคั่ง ร่ำรวย มี

การแบ่งสถานะทางสังคมมากกว่าสมัยเผด็จการทุนนิยม จึงมีแบบความสัมพันธ์มากกว่าสมัยเผด็จการทุนนิยมด้วย

ในทางกลับกัน สมัยที่มีการลดความสำคัญในการแบ่งสถานะทางสังคมลง จะทำให้มีการแบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของสรรพนามบุรุษที่ 2 ลดลงตามไปด้วย อาทิ สมัยประชาธิปไตยเน้นเรื่องความเสมอภาค การแบ่งสถานะทางสังคมจึงลดลงกว่าสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ ส่งผลให้มีแบบความสัมพันธ์น้อยกว่าสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่

นอกจากนี้ หากเทียบระหว่างสมัยที่มีปัจจัยสถานะทางสังคมคล้ายคลึงกันจะส่งผลให้สมัยเหล่านั้นมีจำนวนแบบเท่ากัน อาทิ เปรียบเทียบระหว่างสมัยประชาธิปไตยและสมัยเผด็จการทุนนิยมพบว่า สมัยเผด็จการทุนนิยมไม่มีการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของสรรพนามบุรุษที่ 1 ทั้งนี้ เนื่องจากปัจจัยความสถานะทางสังคมของทั้ง 2 สมัย ดังกล่าว มีความใกล้เคียงกันมาก จึงส่งผลให้แบบความสัมพันธ์มีลักษณะคล้ายคลึงกันตามไปด้วย

ค. ปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจ²⁵ สถานะทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำ

²⁵ ปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจ มีผลต่อการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามของผู้พูดผู้ฟังโดยการที่จะเลือกใช้คำสรรพนามใดนั้นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ทางด้านปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจเป็นหลัก โดยในที่นี้ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามสถานะทางเศรษฐกิจ ออกเป็น 7 แบบ โดยภายใน 7 แบบนี้สามารถจัดกลุ่มลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มความสัมพันธ์แบบลักษณะเดี่ยว หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังที่สัมพันธ์กันได้ในลักษณะเดียว ได้แก่ (+) (-) (=) โดย (+) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถใช้ได้เมื่อผู้พูดมีสถานะทางเศรษฐกิจสูงกว่าผู้ฟังเท่านั้น (-) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถใช้ได้เมื่อผู้พูดมีสถานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่าผู้ฟังเท่านั้น (=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถใช้ได้เมื่อผู้พูดมีสถานะทางเศรษฐกิจเท่ากับผู้ฟังเท่านั้น 2. กลุ่มความสัมพันธ์แบบลักษณะผสม หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังที่สัมพันธ์กันได้ในลักษณะลักษณะผสม ได้แก่ (+/-) (+/=) (-/=) โดย (+/-) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางเศรษฐกิจสูงกว่าผู้ฟังหรือในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่าผู้ฟังหรือในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางเศรษฐกิจเท่ากับผู้ฟัง (+/=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางเศรษฐกิจสูงกว่าผู้ฟังหรือในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่าผู้ฟัง (-/=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางเศรษฐกิจสูงกว่าผู้ฟังหรือในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางเศรษฐกิจเท่ากับผู้ฟัง

ให้แบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจ ทั้ง 4 สมัย เปลี่ยนแปลงไป จากการศึกษาพบว่ามี การเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจดังต่อไปนี้

1. จำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษ ที่ 1 ตามปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจ ในแต่ละสมัย แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจในแต่ละสมัย กล่าวคือ

สมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ สามารถจำแนกแบบความสัมพันธ์ ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ออกเป็น 6 แบบ คือ (+) (-) (+/-=) (+/-) (+/=) (-/=)

สมัยประชาธิปไตย สามารถจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด ผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ออกเป็น 1 แบบ คือ (+/-=)

สมัยเผด็จการทุนนิยม และสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย สามารถ จำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ออกเป็น 3 แบบ เท่ากันโดย สมัยเผด็จการทุนนิยม มี 3 แบบ คือ (-) (+/-=) (+/-) และสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย มี 3 แบบ คือ (-) (+/-=) (+/=)

จากข้อมูลข้างต้น สามารถอธิบายได้ว่า จำนวนแบบความสัมพันธ์ ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจในแต่ละสมัย มีการเปลี่ยน แปลงไป โดยสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ มีจำนวนแบบมากที่สุดคือ 6 แบบ และสมัยประชาธิปไตย มีจำนวนแบบน้อยที่สุด คือ 1 แบบ สำหรับสมัยเผด็จการทุนนิยม และสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย มี จำนวนแบบความสัมพันธ์ 2 แบบ เท่ากัน

จากการอธิบายข้างต้น สามารถแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยสถานะทางสังคมได้ ดังตารางที่ 5.6

ตารางที่ 5.6 การจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจ

สถานะทางเศรษฐกิจ	สมัยต่างๆในสมัยรัตนโกสินทร์			
	สมัยที่ 1	สมัยที่ 2	สมัยที่ 3	สมัยที่ 4
+	เขา	-	-	-
-	กระผม	-	กระผม	อีฉัน กระผม
=	-	-	-	-
+/-/=	ฉัน ดีฉัน ข้า เรา1 ผม กัน อ้าว	ผม เขา อ้าว ดีฉัน อีฉัน กัน ฉัน หนู กระผม เรา1 ข้า ญ	ฉัน เขา หนู ข้า เรา1 เรา2 เรา3ผม อ้าว กัน ดีฉัน ญ	ฉัน ข้า เรา 1 ผม เด็ย กัน ญ ดีฉัน เขา หนู
+/-	เรา	-	อีฉัน	-
+/=	ญ	-	-	ไอ
-/=	อีฉัน หนู	-	-	-

หมายเหตุ

1. จากตารางช่อง สถานะทางเศรษฐกิจ แสดงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจ แบบของความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจที่แสดงได้โดยลักษณะ (+) (-) (=) แบ่งได้เป็น 7 แบบ คือ

- (1) (+) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางเศรษฐกิจสูงกว่าผู้ฟังเท่านั้น
- (2) (-) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่าผู้ฟังเท่านั้น
- (3)(=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางเศรษฐกิจเท่ากับผู้ฟังเท่านั้น
- (4) (+/-/=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางเศรษฐกิจสูงกว่าผู้ฟัง หรือ ต่ำกว่าผู้ฟัง หรือเท่ากับผู้ฟัง
- (5)(+/-) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางเศรษฐกิจสูงกว่าผู้ฟัง หรือ ต่ำกว่าผู้ฟัง
- (6)(+/=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางเศรษฐกิจสูงกว่าผู้ฟัง หรือเท่ากับผู้ฟัง
- (7)(-/=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้พูดมีสถานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่าผู้ฟังกว่า หรือเท่ากับผู้ฟัง

2. ตัวอย่างการอ่านตารางจากตารางช่อง (+) สมัย 1 จะอ่านได้ว่า ในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ มีสรรพนามบุรุษที่ 1 ที่สามารถใช้ได้ในกรณีเมื่อผู้พูดมีสถานะทางเศรษฐกิจสูงกว่าผู้ฟังเท่านั้น คือ เขา

จากตารางที่ 5.6 สามารถสรุปการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจใน 2 เรื่อง คือ 1. มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจทุกสมัย ยกเว้น สมัยทุนนิยมประชาธิปไตย 2. จำนวนแบบดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้นหรือลดน้อยลงขึ้นอยู่กับความละเอียดของการแบ่งความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังตามสถานะทางเศรษฐกิจในสังคมในสมัยนั้นๆ

จากข้อสรุปดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของสรรพนามบุรุษที่ 1 นั่นคือ สมัยที่มีการให้ความสำคัญกับการแบ่งสถานะทางเศรษฐกิจมากย่อมมีความละเอียดในการแบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 มากตามไปด้วย อาทิ สมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ เน้นระบบศักดินา จึงมีการแบ่งสถานะทางละเอียดมากส่งผลให้มีแบบความสัมพันธ์มากถึง 6 แบบ

ในทางกลับกัน ในสมัยที่มีการลดความสำคัญในการแบ่งสถานะทางเศรษฐกิจลง จะทำให้มีการแบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของสรรพนามบุรุษที่ 2 ลดลงตามไปด้วย อาทิ สมัยประชาธิปไตย เน้นเรื่องความเสมอภาค การแบ่งสถานะทางสังคมจึงลดลงกว่าสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ ส่งผลให้มีแบบความสัมพันธ์น้อยกว่าสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่สังคม

นอกจากนี้ หากเทียบระหว่างสมัยที่มีปัจจัยสถานะทางสังคมคล้ายคลึงกัน จะส่งผลให้สมัยเหล่านั้นมีจำนวนแบบเท่ากัน อาทิ เปรียบเทียบระหว่างสมัยเผด็จการทุนนิยมและทุนนิยมประชาธิปไตย พบว่า สมัยทุนนิยมประชาธิปไตยไม่มีการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของสรรพนามบุรุษที่ 1 ทั้งนี้ เนื่องจากปัจจัยความสถานะทางสังคมของทั้ง 2 สมัยดังกล่าวมีความใกล้เคียงกันมาก จึงส่งผลให้แบบความสัมพันธ์มีลักษณะคล้ายคลึงกันตามไปด้วย

ง. ปัจจัยความสนิทสนม²⁶ ความสนิทสนมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยความสนิทสนมทั้ง 4 สมัยเปลี่ยนแปลงไป จากการศึกษาพบว่าการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยความสนิทสนม ดังต่อไปนี้

1. จำนวนแบบของลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยความสนิทสนมในแต่ละสมัย แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยความสนิทสนม ในแต่ละสมัย กล่าวคือ

สมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่สามารถจำแนกความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ออกเป็น 3 แบบ คือ (+) (-) (+/-)

สมัยประชาธิปไตย สมัยเผด็จการทุนนิยม และสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย สามารถจำแนกลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ออกเป็น 2 แบบ เท่ากัน และมีรูปแบบเหมือนกันทั้ง 3 สมัย คือ (+) (+/-)

จากข้อมูลข้างต้น สามารถอธิบายได้ว่า จำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยความสนิทสนม ในแต่ละสมัยมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก ซึ่งเห็นได้จากมีเพียงสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ เพียงสมัยเดียวที่มีจำนวนแบบความสัมพันธ์ 3 แบบ ต่างจากสมัยประชาธิปไตย สมัยเผด็จการทุนนิยม และสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย ที่มีจำนวนแบบความสัมพันธ์ 2 แบบ

จากการอธิบายข้างต้น สามารถแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงแบบตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยความสนิทสนม ได้ดังตารางที่ 5.7

²⁶ ปัจจัยความสนิทสนมมีผลต่อการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามของผู้พูดผู้ฟัง โดยการที่จะเลือกใช้คำสรรพนามใดนั้นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ทางด้านปัจจัยสนิทสนมเป็นหลัก โดยในที่นี้ผู้วิจัยได้แบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังตามปัจจัยความสนิทสนมออกเป็น 3 แบบ คือ 1 (+) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่ใช้ในกรณีที่ผู้พูดมีความสนิทสนมกับผู้ฟังเท่านั้น 2. (-) คำบุรุษสรรพนามที่ใช้ในกรณีที่ผู้พูดไม่มีความสนิทสนมกับผู้ฟังเท่านั้น 3. (+/-) คำบุรุษสรรพนามที่ใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้พูดมีความสนิทสนมหรือไม่มีความสนิทสนมกับผู้ฟัง

ตารางที่ 5.7 การจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยความสนิทสนม

ความสนิทสนม	สมัยต่างๆในสมัยรัตนโกสินทร์			
	สมัยที่ 1	สมัยที่ 2	สมัยที่ 3	สมัยที่ 4
+	กู	เขา	เขา กัน	เขา กัน
-	เรา เขา	-	-	-
(+/-)	ฉัน ดีฉัน หนู กระผม ข้า ผม กัน ข้า อีฉัน อ้าว	ผม เขา อ้าว กู ดีฉัน อีฉัน ฉัน หนู กระผม ข้า เรา 1 กัน	ฉัน หนู กระผม ข้า เรา 1 ผม อ้าว ดีฉัน อีฉัน อีฉัน กู	ฉัน ข้า เรา 1 ผม เคียน กู อีฉัน กัน อ้าว หนู ดีฉัน ไอ

หมายเหตุ

- จากตารางช่อง ความสนิทสนม แสดงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยความสนิทสนม แบบของความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ตามปัจจัยความสนิทสนมที่แสดงได้โดยลักษณะ (+) (-) (=) แบ่งได้เป็น 3 แบบ คือ
 - (1) (+) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้พูดมีความสนิทสนมกับผู้ฟังเท่านั้น
 - (2) (-) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้พูดไม่มีความสนิทสนมกับผู้ฟังเท่านั้น
 - (3) (+/-) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้พูดมีความสนิทสนมหรือไม่มีความสนิทสนมกับผู้ฟัง
- ตัวอย่างการอ่านตาราง จากตารางช่อง (+) สมัย 1 จะอ่านได้ว่า ในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ มีบุรุษสรรพนามที่ใช้เฉพาะเมื่อผู้พูดสนิทสนมกับผู้ฟัง คือ กู

จากตารางที่ 5.7 สามารถสรุปการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามประเภทปัจจัยความสนิทสนม ใน 2 เรื่อง คือ 1. มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามปัจจัยความสนิทสนมเฉพาะสมัยประชาธิปไตย 2. จำนวนแบบความสัมพันธ์ดังกล่าวมีลักษณะการเปลี่ยนแปลง คือ สมัยประชาธิปไตยมีจำนวนแบบลดลงจากสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ สำหรับสมัยเผด็จการทุนนิยมและ

สมัยทุนนิยมประชาธิปไตยไม่มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนแบบ เนื่องจากเมื่อเทียบกับสมัยประชาธิปไตยแล้วมีจำนวนแบบเท่ากัน

จากข้อสรุปดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าปัจจัยความสนิทสนมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 นั่นคือ สมัยที่มีการให้ความสำคัญกับการแบ่งระดับความสนิทสนมมากย่อมมีความละเอียดในการแบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 มาก อาทิ สมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่มีจำนวนแบบมากที่สุดคือ 3 แบบ เนื่องจากใช้ระบบศักดิ์นาจึงมีการแบ่งระดับความสนิทสนมอย่างละเอียดส่งผลให้มีการแบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ที่ละเอียดตามไปด้วย

ในทางกลับกันหากสังคมให้ความสำคัญเรื่องปัจจัยความสนิทสนมลดน้อยลงจะทำให้การแบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของสรรพนามบุรุษที่ 2 ลดลงตามไปด้วย อาทิ สมัยประชาธิปไตย เป็นสังคมที่ไม่เน้นความสนิทสนมมากเท่าสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ จึงมีจำนวนแบบนี้ต่ำกว่าสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่

นอกจากนี้ หากเทียบระหว่างสมัยที่มีปัจจัยความสนิทสนมคล้ายคลึงกัน จะส่งผลให้สมัยเหล่านั้นมีจำนวนแบบเท่ากัน อาทิ เปรียบเทียบระหว่างสมัยประชาธิปไตย สมัยเผด็จการทุนนิยมและทุนนิยมประชาธิปไตย พบว่า ไม่มีการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของสรรพนามบุรุษที่ 3 ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยความสนิทสนมของทั้ง 3 สมัยดังกล่าวมีความใกล้เคียงกันมาก จึงส่งผลให้แบบความสัมพันธ์มีลักษณะคล้ายคลึงกันตามไปด้วย

5.4.2 การเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามประเภทปัจจัยทางสังคม

ผู้พูดผู้ฟังการศึกษาการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามประเภทปัจจัยทางสังคม 4 ปัจจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ก. ปัจจัยอายุ²⁷ อายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้แบบความสัมพันธ์ระหว่างของสรรพนามบุรุษที่ 2 ทั้ง 4 สมัยเปลี่ยนแปลงไป จากการศึกษาพบว่าการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟัง ผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยอายุ ดังต่อไปนี้

1. จำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยอายุในแต่ละสมัย แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ในแต่ละสมัย กล่าวคือ

สมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่และสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย สามารถจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ออกเป็น 2 แบบเท่ากันและมีแบบเหมือนกันทั้ง 2 สมัย คือ (-) (+/-/=)

สมัยประชาธิปไตยและสมัยเผด็จการทุนนิยมสามารถจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ออกเป็น 4 แบบเท่ากัน โดยสมัยประชาธิปไตยมี 4 แบบ คือ (+) (-) (=) (+/-/=) และสมัยเผด็จการทุนนิยมมี 4 แบบ คือ (+) (-) (+/-/=) (-/=)

จากข้อมูลข้างต้นสามารถอธิบายได้ว่าจำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยอายุในแต่ละสมัยมีการเปลี่ยนแปลงไป โดยสมัย

²⁷ ปัจจัยอายุ มีผลต่อการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามของผู้พูดผู้ฟัง โดยการที่จะเลือกใช้คำสรรพนามใดนั้นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดทางด้านปัจจัยอายุเป็นหลัก ในที่นี้ผู้วิจัยได้แบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดตามปัจจัยอายุออกเป็น 7 แบบ โดยอาศัยลักษณะความสัมพันธ์ภายใน 7 แบบนี้สามารถจัดกลุ่มลักษณะความสัมพันธ์ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มความสัมพันธ์แบบลักษณะเดี่ยว หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังและผู้พูดที่สัมพันธ์กันได้ในลักษณะเดียว ได้แก่ (+) (-) (=) โดย (+) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถใช้ได้เมื่อผู้ฟังมีอายุมากกว่าผู้พูดเท่านั้น (-) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถใช้ได้เมื่อผู้ฟังมีอายุน้อยกว่าผู้พูดเท่านั้น (=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถใช้ได้เมื่อผู้ฟังมีอายุเท่ากับผู้พูดเท่านั้น 2. กลุ่มความสัมพันธ์แบบลักษณะผสม หมายถึง รูปแบบลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังและผู้พูดที่สัมพันธ์กันได้ในลักษณะลักษณะผสม ได้แก่ (+/-/=) (+/-) (+/=) (-/=) โดย (+/-/=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุมากกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุน้อยกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุเท่ากับผู้พูด (+/-) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุมากกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุน้อยกว่าผู้พูด (+/=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุมากกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุเท่ากับผู้พูด (-/=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุน้อยกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุเท่ากับผู้พูด

ประชาธิปไตยและสมัยเผด็จการทุนนิยม มีจำนวนแบบมากกว่าสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ และสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย

จากการอธิบายข้างต้น สามารถแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยอายุได้ดังตารางที่ 5.8

ตารางที่ 5.8 การจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยอายุ

อายุ	สมัยต่างๆในสมัยรัตนโกสินทร์			
	สมัยที่ 1	สมัยที่ 2	สมัยที่ 3	สมัยที่ 4
+		ได้เท่า	ได้เท่า	-
-	เจ้า หนู	เจ้า เอ็งหล่อน หนู	หล่อนมึง หนู เขา	เจ้า มึง หนู
=		นาย	-	-
+/-/=	เอ็ง แก คุณ หล่อน มึง นาย ได้เท่า เธอ ท่าน ลื้อ	แก คุณ ลื้อ เรา1 ตัว ท่าน เธอ มึง	แก คุณ ลื้อ ตัว เธอ เรา1 ท่าน	แก คุณ นาย เรา1 ท่าน เธอ ยู ลื้อ
+/-	-	-	-	-
+/=	-	-	-	-
-/=	เรา1	-	นาย เอ็ง	เอ็ง หล่อน

หมายเหตุ

1. จากตารางช่อง อายุ แสดงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยอายุ แบบของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยอายุ จะแสดงได้โดยลักษณะ (+)(-)(=) ซึ่งแบ่งได้เป็น 7 แบบ คือ

- (1) (+) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุมากกว่าผู้พูดเท่านั้น
- (2) (-) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุน้อยกว่าผู้พูดเท่านั้น
- (3) (=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุเท่ากับผู้พูดเท่านั้น
- (4) (+/-/=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุมากกว่าหรือน้อยกว่าหรือเท่ากับผู้พูด

- (5) (+/-) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุมากกว่าหรือน้อยกว่าผู้พูด
- (6) (+/=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุมากกว่าหรือเท่ากับผู้พูด
- (7) (-/=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับผู้พูด
2. ตัวอย่างการอ่านตาราง จากตารางของ (-) สมัย 1 จะอ่านได้ว่า ในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ มีสรรพนามที่ใช้ได้เฉพาะเมื่อผู้พูดมีอายุน้อยกว่าผู้ฟัง คือ หนู

จากตารางที่ 5.8 สามารถสรุปการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยอายุใน 2 เรื่อง คือ 1. มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยอายุ ทุกสมัย ยกเว้นสมัยเผด็จการทุนนิยม 2. จำนวนแบบความสัมพันธ์ดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงคือ สมัยประชาธิปไตยมีจำนวนแบบความสัมพันธ์เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ สมัยทุนนิยมประชาธิปไตยมีจำนวนแบบความสัมพันธ์ลดลงเมื่อเทียบกับสมัยเผด็จการทุนนิยม สมัยเผด็จการทุนนิยมไม่มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนแบบเนื่องจากเมื่อเทียบกับสมัยประชาธิปไตยแล้วมีจำนวนแบบเท่ากัน

จากข้อสรุปดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยอายุมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 นั่นคือ สมัยที่มีการให้ความสำคัญกับลำดับอายุและความอาวุโสมากย่อมมีความละเอียดในการแบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของสรรพนามบุรุษที่ 2 มาก ในทางกลับกันหากสังคมให้ความสำคัญเรื่องปัจจัยอายุน้อยลงจะทำให้การแบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของสรรพนามบุรุษที่ 2 ลดลงตามไปด้วย

ข. ปัจจัยสถานะทางสังคม²⁸ สถานะทางสังคม เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้

ให้แบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ทั้ง 4 สมัยเปลี่ยนแปลงไป จากการศึกษพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามสถานะทางสังคมดังต่อไปนี้

1. จำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยสถานะทางสังคมในแต่ละสมัย แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยสถานะทางสังคม กล่าวคือ

สมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ สามารถจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ออกเป็น 5 แบบ ได้แก่ (+) (-) (+/!=)(+/=)(-/=)

สมัยประชาธิปไตย สมัยเผด็จการทุนนิยม สมัยทุนนิยมประชาธิปไตย สามารถจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ออกเป็น 3 แบบเท่ากัน และมีรูปแบบเหมือนกันทั้ง 3 สมัย คือ (+) (+/!=) (-/=)

²⁸ ปัจจัยสถานะทางสังคม มีผลต่อการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามของผู้ฟังผู้พูด โดยการที่จะเลือกใช้คำสรรพนามใดนั้นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ทางด้านปัจจัยสถานะทางสังคมเป็นหลัก ในที่นี้ ผู้วิจัยได้แบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดตามปัจจัยสถานะทางสังคมออกเป็น 7 แบบ โดยอาศัยลักษณะความสัมพันธ์ภายใน 7 แบบนี้ สามารถจัดกลุ่มลักษณะความสัมพันธ์ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มความสัมพันธ์แบบลักษณะเดียว หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังและผู้พูดที่สัมพันธ์กันได้ในลักษณะเดียว ได้แก่ (+) (-) (=) โดย (+) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถใช้ได้เมื่อผู้ฟังมีอายุมากกว่าผู้พูดเท่านั้น (-) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถใช้ได้เมื่อผู้ฟังมีอายุน้อยกว่าผู้พูดเท่านั้น (=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถใช้ได้เมื่อผู้ฟังมีอายุเท่ากับผู้พูดเท่านั้น 2. กลุ่มความสัมพันธ์แบบลักษณะผสม หมายถึง รูปแบบลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังและผู้พูดที่สัมพันธ์กันได้ในลักษณะลักษณะผสม ได้แก่ (+/!=) (+/-) (+/-) (-/=) โดย (+/!=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุมากกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุน้อยกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุเท่ากับผู้พูด (+/-) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ทั้งในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุมากกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุน้อยกว่าผู้พูด (+/=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ทั้งในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุมากกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุเท่ากับผู้พูด (-/=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ทั้งในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุน้อยกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุเท่ากับผู้พูด

จากข้อมูลข้างต้น สามารถอธิบายได้ว่า จำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยสถานะทางสังคม ในแต่ละสมัยมีการเปลี่ยนแปลงไปโดยสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ มีจำนวนแบบมากที่สุด คือ 5 แบบ เมื่อเทียบกับสมัยประชาธิปไตย สมัยเผด็จการทุนนิยม และสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย ซึ่งมีแบบนี้ต่ำกว่า คือ มีเพียง 3 แบบ

จากการอธิบายข้างต้น สามารถแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยสถานะทางสังคมได้ดังตารางที่ 5.9

ตารางที่ 5.9 การจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยสถานะทางสังคม

สถานะทางสังคม	สมัยต่างๆในสมัยรัตนโกสินทร์			
	สมัยที่ 1	สมัยที่ 2	สมัยที่ 3	สมัยที่ 4
+	ได้เท่า	ได้เท่า	ได้เท่า ท่าน	ท่าน
-	เรา1	-	-	-
=	-	-	-	-
+/-/=	เจ้า เอ็ง แก คุณ หล่อน ลื้อ ท่าน เธอ	เจ้า แก คุณ เรา1 ตัว ท่าน เธอ ลื้อ ลื้อ หนู เอ็ง ตัว	เอ็ง แก คุณ, ลื้อ นาย หนู เรา1 ตัว เธอ	เอ็ง แก คุณ ลื้อ นาย หนู เธอ เรา1
+/-	-	-	-	-
+/=	หนู	-	-	-
-/=	มีงนาย	หล่อน มีง นาย	หล่อน เจ้า มีง	เจ้า หล่อน มีง ตัว ยู

หมายเหตุ

1. จากตารางช่อง สถานะทางสังคม แสดงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยสถานะทางสังคม แบบของความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยสถานะทางสังคมแสดงได้โดยลักษณะ (+) (-) (=) ซึ่งแบ่งได้เป็น 7 แบบ คือ

(1) (+) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุมากกว่าผู้พูดเท่านั้น

- (2) (-) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุน้อยกว่าผู้พูดเท่านั้น
- (3) (=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุเท่ากับผู้พูดเท่านั้น
- (4) (+/-=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุมากกว่าหรือน้อยกว่าหรือเท่ากับผู้พูด
- (5) (+/-) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุมากกว่าหรือน้อยกว่าผู้พูด
- (6) (+/=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุมากกว่าหรือเท่ากับผู้พูด
- (7) (-/=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับผู้พูด
2. ตัวอย่างการอ่านตาราง จากตารางช่อง (+) สมัย 1 จะอ่านได้ว่า ในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ มีบุรุษสรรพนามซึ่งสามารถใช้ได้เฉพาะเมื่อผู้ฟังมีสถานะทางสังคมสูงกว่าผู้พูด คือ ได้เท่า

จากตารางที่ 5.9 สามารถสรุปการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยสถานะทางสังคมใน 2 เรื่อง คือ 1. มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยสถานะทางสังคมเฉพาะสมัยประชาธิปไตย 2. จำนวนแบบความสัมพันธ์มีลักษณะการเปลี่ยนแปลงคือ สมัยประชาธิปไตยมีลดลงจากสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่และไม่มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนแบบความสัมพันธ์ในสมัยเผด็จการทุนนิยมและสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย

จากข้อสรุปดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าปัจจัยสถานะทางสังคมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของสรรพนามบุรุษที่ 2 ในแต่ละสมัย นั่นคือ สมัยที่มีการให้ความสำคัญกับการแบ่งสถานะทางสังคมมากย่อมมีความละเอียดในการแบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 มาก ดังจะเห็นได้จากสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมศักดินามีการมีการแบ่งชนชั้นทางสังคมตามฐานะเศรษฐกิจอย่างละเอียด ซึ่งส่งผลให้มีการแบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ที่ละเอียดตามการแบ่งสถานะทางสังคมตามไปด้วย

ในทางกลับกัน สมัยที่มีการให้ความสำคัญกับการแบ่งสถานะทางสังคมน้อยย่อมมีความละเอียดในการแบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 น้อยตามไปด้วย อาทิ ในสมัยประชาธิปไตย ซึ่งเน้นความเสมอภาคในสังคมทำให้การแบ่งสถานะทางสังคมลดความละเอียดลง ส่งผลให้จำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ลดลงตามไปด้วย

อย่างไรก็ตาม หากเทียบระหว่างสมัยที่มีลักษณะการแบ่งสถานะทางสังคม คล้ายคลึงกัน จะส่งผลให้ สมัยเหล่านั้นมีจำนวนแบบเท่ากัน อาทิ เปรียบเทียบระหว่างสมัย ประชาธิปไตย สมัยเผด็จการทุนนิยมและทุนนิยมประชาธิปไตย พบว่า สมัยเหล่านี้มีจำนวนแบบ เท่ากัน แสดงให้เห็นว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของสรรพนามบุรุษที่ 2 ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะการแบ่งสถานะทางสังคมของทั้ง 3 สมัยดังกล่าวมีความใกล้เคียงกันมาก จึงส่งผลให้มีการแบ่งจำนวนแบบความสัมพันธ์ใกล้เคียงกันไปด้วย

ค. ปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจ²⁹ สถานะทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ทั้ง 4 สมัยเปลี่ยนแปลงไป จากการศึกษา พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัย สถานะทางเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้

²⁹ ปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจ มีผลต่อการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามของผู้ฟังผู้พูด โดยการที่จะเลือกใช้คำสรรพนามใดนั้นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ทางด้านปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ในที่นี้ผู้วิจัยได้แบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดตามปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจออกเป็น 7 แบบ โดยอาศัยลักษณะความสัมพันธ์ภายใน 7 แบบนี้สามารถจัดกลุ่มลักษณะความสัมพันธ์ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มความสัมพันธ์แบบลักษณะเดี่ยว หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังและผู้พูดที่สัมพันธ์กันได้ในลักษณะเดียว ได้แก่ (+) (-) (=) โดย (+) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถใช้ได้เมื่อผู้ฟังมีอายุมากกว่าผู้พูดเท่านั้น (-) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถใช้ได้เมื่อผู้ฟังมีอายุน้อยกว่าผู้พูดเท่านั้น (=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถใช้ได้เมื่อผู้ฟังมีอายุเท่ากับผู้พูดเท่านั้น 2. กลุ่มความสัมพันธ์แบบลักษณะผสม หมายถึง รูปแบบลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังและผู้พูดที่สัมพันธ์กันได้ในลักษณะลักษณะผสม ได้แก่ (+/-) (+/-) (+/-) (-/=) โดย (+/-) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีของผู้ฟังมีอายุมากกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุน้อยกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุเท่ากับผู้พูด (+/-) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุมากกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุน้อยกว่าผู้พูด (+/=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุมากกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุเท่ากับผู้พูด (-/=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุน้อยกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุเท่ากับผู้พูด

1. จำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจในแต่ละสมัย แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ในแต่ละสมัย กล่าวคือ

สมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ สามารถจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ออกเป็น 5 แบบ ได้แก่ (-) (+/-=) (+/-) (+/=) (-/=)

สมัยประชาธิปไตย สามารถจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ออกเป็น 2 แบบ คือ (+/-=) (-/=)

สมัยเผด็จการทุนนิยม และสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย สามารถจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ออกเป็น 4 แบบเท่ากัน และมีแบบเหมือนกันทั้ง 2 สมัย คือ (+) (-) (+/-=) (-/=)

จากข้อมูลข้างต้น สามารถอธิบายได้ว่าจำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจในแต่ละสมัยมีการเปลี่ยนแปลงไป โดยสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ มีจำนวนแบบมากที่สุด คือ 5 แบบ รองลงมา คือ สมัยทุนนิยมเผด็จการและทุนนิยมประชาธิปไตยมี 4 แบบเท่ากัน และสมัยประชาธิปไตยมีรูปแบบน้อยที่สุดคือ 2 แบบ

จากการอธิบายข้างต้น สามารถแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจได้ดังตารางที่ 5.10

ตารางที่ 5.10 การจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจ

สถานะทาง เศรษฐกิจ	สมัยต่างๆในสมัยรัตนโกสินทร์			
	สมัยที่ 1	สมัยที่ 2	สมัยที่ 3	สมัยที่ 4
+	-	-	ได้เท่า ท่าน	ท่าน
-	เรา1	-	เจ้า	เจ้า
=	-	-	-	-
+/-/=	เจ้า เอ็ง แก คุณ หล่อน เธอ ลื้อ ท่าน	แก คุณ เรา1 ได้เท่า ท่าน เธอ ตัว ลื้อ หนู เอ็ง	เอ็ง แก คุณ ลื้อ นาย หนู เรา1 ตัว เธอ	เอ็ง แก คุณ ลื้อ นาย เรา1 เธอ หนู
+/-	หนู	-	-	-
+/=	ได้เท่า	-	-	-
-/=	มึง นาย	เจ้า หล่อน มึง นาย	มึง หล่อน	หล่อน มึง ตัว ยู

หมายเหตุ

1. จากตารางช่อง สถานะทางเศรษฐกิจ แสดงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจ แบบของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจ แสดงได้โดยลักษณะ (+) (-) (=) ซึ่งแบ่งได้เป็น 7 แบบ คือ

- (1) (+) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุมากกว่าผู้พูดเท่านั้น
- (2) (-) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุน้อยกว่าผู้พูดเท่านั้น
- (3) (=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุเท่ากับผู้พูดเท่านั้น
- (4) (+/-/=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุมากกว่าหรือน้อยกว่าหรือเท่ากับผู้พูด

(5) (+/-) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุมากกว่าหรือน้อยกว่าผู้พูด

(6) (+/=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุมากกว่าหรือเท่ากับผู้พูด

(7) (-/=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับผู้พูด

2. ตัวอย่างการอ่านตาราง จากตารางช่อง (-) สมัย 1 จะอ่านได้ว่า ในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ มีบุรุษสรรพนามที่สามารถใช้ได้เฉพาะเมื่อผู้ฟังมีสถานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่าผู้พูด คือ เรา

จากตารางที่ 5.10 สามารถสรุปการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามประเภทปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจใน 2 เรื่อง คือ 1. มีการ

เปลี่ยนแปลงจำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามปัจจัยความสนิทสนมในทุกสมัย ยกเว้นสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย 2.จำนวนแบบความสัมพันธ์มีลักษณะการเปลี่ยนแปลง คือ สมัยประชาธิปไตยมีจำนวนแบบลดลงจากสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ และสมัยเผด็จการทุนนิยมมี จำนวนแบบเพิ่มขึ้นจากสมัยประชาธิปไตย และสมัยทุนนิยมประชาธิปไตยไม่มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนแบบเนื่องจากเมื่อเท่ากับสมัยเผด็จการทุนนิยมแล้วมีจำนวนแบบเท่ากัน

จากข้อสรุปดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ในแต่ละสมัย นั่นคือ สมัยที่มีการให้ความสำคัญกับการแบ่งสถานะทางเศรษฐกิจมากย่อมมีความละเอียดในการแบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 มากตามไปด้วย อาทิ สมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมศักดินามีการมีการแบ่งระดับความสนิทสนมอย่างละเอียดซึ่งส่งผลให้มีการแบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ที่ละเอียดตามไปด้วย

ในทางกลับกันหากสังคมให้ความสำคัญเรื่องปัจจัยความสนิทสนมลดลงจะทำให้การแบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของสรรพนามบุรุษที่ 2 ลดลงตามไปด้วย อาทิ สมัยประชาธิปไตย เป็นสังคมที่ไม่เน้นความสนิทสนม จึงมีการแบ่งความสัมพันธ์น้อยกว่าสมัยอื่นๆ คือ 1 แบบ

นอกจากนี้ หากเทียบระหว่างสมัยที่มีลักษณะการแบ่งสถานะทางสังคมคล้ายคลึงกัน จะส่งผลให้สมัยเหล่านั้นมีจำนวนแบบเท่ากัน อาทิ เปรียบเทียบระหว่างสมัยประชาธิปไตย สมัยเผด็จการทุนนิยมและทุนนิยมประชาธิปไตย พบว่า ไม่มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของสรรพนามบุรุษที่ 3 ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะการแบ่งสถานะทางสังคมของทั้ง 3 สมัยดังกล่าวมีความใกล้เคียงกันมาก จึงส่งผลให้มีการแบ่งจำนวนแบบความสัมพันธ์ใกล้เคียงกันไปด้วย

ง. ปัจจัยความสนิทสนม³⁰ ความสนิทสนมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้แบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ทั้ง 4 สมัยเปลี่ยนแปลงไปจากการศึกษาพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำบุรุษสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยความสนิทสนมดังต่อไปนี้

1. จำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยความสนิทสนมในแต่ละสมัย แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ในแต่ละสมัย กล่าวคือ

สมัยประชาธิปไตยสามารถจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ออกเป็น 3 แบบ คือ (+)(-)(+/-)

สมัยประชาธิปไตย สมัยเผด็จการทุนนิยม สมัยทุนนิยมประชาธิปไตย สามารถจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ออกเป็น 2 แบบเท่ากัน และมีรูปแบบเหมือนกันทั้ง 3 สมัย ได้แก่ (+)(+/-)

ข้อมูลข้างต้นสามารถอธิบายได้ว่า จำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยความสนิทสนมในแต่ละสมัยมีการเปลี่ยนแปลงไป โดยสมัยการปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ มีจำนวนแบบมากที่สุด คือ 3 แบบ เมื่อเทียบกับสมัยประชาธิปไตย สมัยเผด็จการทุนนิยม และสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย ซึ่งมีแบบนี้ต่ำกว่า คือ มีเพียง 2 แบบ

จากการอธิบายข้างต้น สามารถแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยความสนิทสนม ได้ดังตาราง 5.11

ตารางที่ 5.11 การจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนาม 2 ตามปัจจัยความสนิทสนม

³⁰ ปัจจัยความสนิทสนมมีผลต่อการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามของผู้ฟังผู้พูด โดยการที่จะเลือกใช้คำสรรพนามใดนั้นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ทางด้านปัจจัยปัจจัยสนิทสนมเป็นหลัก โดยในที่นี้ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟัง ผู้พูดถึงตามปัจจัยความสนิทสนมออกเป็น 3 แบบ คือ 1 (+) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่ใช้ในกรณีที่ผู้ฟังมีความสนิทสนมกับผู้พูดเท่านั้น 2.(-) คำบุรุษสรรพนามที่ใช้ในกรณีที่ผู้ฟังไม่มีความสนิทสนมกับผู้พูดเท่านั้น 3. (+/-) คำบุรุษสรรพนามที่ใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ฟังมีความสนิทสนมหรือไม่มีความสนิทสนมกับผู้พูด

ความ สนิทสนม	สมัยต่างๆในสมัยรัตนโกสินทร์			
	สมัยที่ 1	สมัยที่ 2	สมัยที่ 3	สมัยที่ 4
+	หนู	เจ้า	เจ้า มิ่ง	หล่อน มิ่ง ตัว ยู
-	นาย	-	-	-
+/-	เจ้า เอ็ง แก คุณ หล่อน ลื้อ ได้เท้า ท่าน เธอ มิ่ง เรา1	เอ็ง แก คุณ หล่อน ลื้อ มิ่ง หนู เรา1 ได้เท้า ตัว ท่าน เธอ	เอ็ง หล่อน ลื้อ หนู เรา1 ได้เท้า ตัว คุณ เธอ แก ท่าน นาย	เจ้า เอ็ง แก คุณ ลื้อ นาย หนู เรา1 หนู เธอ ท่าน หล่อน

หมายเหตุ

1. จากตารางช่อง ความสนิทสนม แสดงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยความสนิทสนม แบบของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยความสนิทสนม แสดงได้โดยลักษณะ (+) (-) (=) ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 แบบ คือ
 - (1) (+) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุมากกว่าผู้พูดเท่านั้น
 - (2) (-) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุน้อยกว่าผู้พูดเท่านั้น
 - (3) (+/-/=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุมากกว่าหรือน้อยกว่าหรือเท่ากับผู้พูด

จากตารางที่ 5.11 สามารถสรุปการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามประเภทปัจจัยความสนิทสนม ใน 2 เรื่อง คือ 1. มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยความสนิทสนม เฉพาะสมัยประชาธิปไตย 2. จำนวนแบบความสัมพันธ์ดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลง คือ สมัยประชาธิปไตยมีจำนวนแบบความสัมพันธ์ลดลงเมื่อเทียบกับสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่และไม่มี การเปลี่ยนแปลงจำนวนแบบความสัมพันธ์ในสมัยเผด็จการทุนนิยมและสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย เนื่องจากเมื่อเทียบกับสมัยประชาธิปไตยแล้วมีจำนวนแบบเท่ากัน

จากข้อสรุปดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าปัจจัยความสนิทสนมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ในแต่ละสมัย นั่นคือ สมัยที่มี

การให้ความสำคัญกับการแบ่งระดับความสนิทสนมมากย่อมมีความละเอียดในการแบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 มาก อาทิ สมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมศักดินามีการมีการแบ่งระดับความสนิทสนมอย่างละเอียดซึ่งส่งผลให้มีการแบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ที่ละเอียดตามการแบ่งระดับความสนิทสนมตามไปด้วย

หากเทียบระหว่างสมัยที่มีลักษณะการแบ่งสถานะทางสังคมคล้ายคลึงกัน จะส่งผลให้ สมัยเหล่านั้นมีจำนวนแบบเท่ากัน อาทิ เปรียบเทียบระหว่างสมัยประชาธิปไตย สมัยเผด็จการทุนนิยมและทุนนิยมประชาธิปไตย พบว่า สมัยเหล่านั้นมีจำนวนแบบเท่ากัน แสดงให้เห็นว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของสรรพนามบุรุษที่ 2 ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะการแบ่งสถานะทางสังคมของทั้ง 3 สมัยดังกล่าวมีความใกล้เคียงกันมาก จึงส่งผลให้แบบความสัมพันธ์มีลักษณะคล้ายคลึงกันตามไปด้วย

5.4.3 การเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามประเภทปัจจัยทางสังคม

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามประเภทปัจจัยทางสังคม 4 ปัจจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ก. ปัจจัยอายุ³¹ อายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้แบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของสรรพนามบุรุษที่ 3 ทั้ง 4 สมัยเปลี่ยนแปลงไป จากการศึกษาพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามปัจจัยอายุดังต่อไปนี้

1. จำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามปัจจัยอายุ ในแต่ละสมัย แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ในแต่ละสมัย กล่าวคือ

สมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ สมัยเผด็จการทุนนิยมและสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย สามารถจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ออกเป็น 3 แบบเท่ากัน โดยมีแบบเหมือนกันใน 2 สมัยแรก คือ (-) (+/-/=) (+/-) และสมัยทุนนิยมประชาธิปไตยมีแบบต่างจาก 2 สมัยดังกล่าว คือ (+) (-) (+/-/=)

สมัยประชาธิปไตยสามารถจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ออกเป็น 4 แบบ คือ (-) (+/-/=) (+/-) (-/=)

³¹ ปัจจัยอายุ มีผลต่อการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามของผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูด โดยการที่จะเลือกใช้คำสรรพนามใดนั้น ขึ้นอยู่ความสัมพันธ์ทางด้านปัจจัยอายุเป็นหลัก ในที่นี้ ผู้วิจัยได้แบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดตามปัจจัยอายุออกเป็น 7 แบบ โดยอาศัยลักษณะความสัมพันธ์ภายใน 7 แบบนี้สามารถจัดกลุ่มลักษณะความสัมพันธ์ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มความสัมพันธ์แบบลักษณะเดียว หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดที่สัมพันธ์กันได้ในลักษณะเดียว ได้แก่ (+) (-) (=) โดย (+) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถใช้ได้เมื่อผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุมากกว่าผู้พูดเท่านั้น (-) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถใช้ได้เมื่อผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุน้อยกว่าผู้พูดเท่านั้น (=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถใช้ได้เมื่อผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุเท่ากับผู้พูดเท่านั้น 2. กลุ่มความสัมพันธ์แบบลักษณะผสม หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดที่สัมพันธ์กันได้ในลักษณะลักษณะผสม ได้แก่ (+/-/=) (+/-) (+/=) (-/=) โดย (+/-/=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุมากกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุน้อยกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุเท่ากับผู้พูด (+/-) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุมากกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุน้อยกว่าผู้พูด (+/=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุมากกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุเท่ากับผู้พูด (-/=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุน้อยกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุเท่ากับผู้พูด

จากข้อมูลข้างต้นสามารถอธิบายได้ว่า จำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามปัจจัยอายุ ในแต่ละสมัย มีการเปลี่ยนแปลงไป โดยสมัยประชาธิปไตยมีจำนวนแบบมากที่สุด คือ 4 แบบ เมื่อเทียบกับสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ สมัยเผด็จการทุนนิยมและสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย ซึ่งมีแบบน้อยกว่า คือ มีเพียง 3 แบบ

จากการอธิบายข้างต้น สามารถแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามปัจจัยอายุได้ดังตารางที่ 5.12

ตารางที่ 5.12 การจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามปัจจัยอายุ

อายุ	สมัยต่างๆในสมัยรัตนโกสินทร์			
	สมัยที่ 1	สมัยที่ 2	สมัยที่ 3	สมัยที่ 4
+	-	-	-	คุณท่าน
-	เจ้าหล่อน อี หนู	หนู อี	หนู อี	หล่อน อี
=	-	-	-	-
+/-/=	เขา ท่าน มั่น แกหล่อน	แก เขา ท่าน เธอ มั่น	แก เขา ท่าน มันเธอ	เขา เธอ ท่าน แก มั่น
+/-	คุณท่าน เธอ	คุณท่าน	หล่อน คุณท่าน	-
+/=	-	-	-	-
-/=	-	เจ้าหล่อน หล่อน	-	-

หมายเหตุ

- หมายเหตุ จากตารางช่อง อายุ แสดงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงและผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามปัจจัยอายุ แบบของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงและผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามปัจจัยความสนิทสนม แสดงได้โดยลักษณะ (+) (-) (=) ซึ่งแบ่งได้เป็น 7 แบบ คือ
 - (1) (+) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 3 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุมากกว่าผู้พูดเท่านั้น
 - (2) (-) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 3 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุน้อยกว่าผู้พูดเท่านั้น
 - (3) (=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 3 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุเท่ากับผู้พูดเท่านั้น

- (4) (+/-=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 3 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุมากกว่าหรือน้อยกว่าหรือเท่ากับผู้พูด
- (5) (+/-) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 3 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุมากกว่าหรือน้อยกว่าผู้พูด
- (6) (+/=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 3 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุมากกว่าหรือเท่ากับผู้พูด
- (7) (-/=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 3 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับผู้พูด
2. ตัวอย่างการอ่านตาราง จากตารางของ (+) สมัย 1 จะอ่านได้ว่า ในสมัย ปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ มีบุรุษสรรพนามที่ใช้ได้เฉพาะเมื่อผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุน้อยกว่าผู้พูดเท่านั้น คือ เจ้าหลอน อี หนู

จากตารางที่ 5.12 สามารถสรุปการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามประเภทปัจจัยอายุใน 2 เรื่อง คือ 1. มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยอายุ ยกเว้นสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย 2. จำนวนแบบความสัมพันธ์ดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงคือ 1 สมัยประชาธิปไตยมีแบบความสัมพันธ์เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ สมัยเผด็จการทุนนิยมมีจำนวนแบบความสัมพันธ์ลดลงเมื่อเทียบกับสมัยประชาธิปไตย สมัยทุนนิยมประชาธิปไตยไม่มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนแบบความสัมพันธ์เนื่องจากเมื่อเทียบกับสมัยเผด็จการทุนนิยมแล้วมีจำนวนแบบความสัมพันธ์เท่ากัน

จากข้อสรุปดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยอายุมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ในแต่ละสมัย นั่นคือ สมัยที่มีการให้ความสำคัญกับลำดับอายุและความอาวุโสมากย่อมมีความละเอียดในการแบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของสรรพนามบุรุษที่ 3 มาก ในทางกลับกันหากสังคมให้ความสำคัญเรื่องปัจจัยอายุน้อยลงจะทำให้การแบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของสรรพนามบุรุษที่ 3 ลดลงตามไปด้วย

ข. ปัจจัยสถานะทางสังคม³² สถานะทางสังคม เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้แบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ทั้ง 4 สมัยเปลี่ยนแปลงไปจากการศึกษาพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามสถานะทางสังคมดังต่อไปนี้

1. จำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามปัจจัยสถานะทางสังคมในแต่ละสมัย แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของสรรพนามบุรุษที่ 3 ในแต่ละสมัย กล่าวคือ

สมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ สามารถจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ออกเป็น 5 แบบ ได้แก่ (+) (-) (+/!=)(+/=)(-/=)

สมัยประชาธิปไตย และสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย สามารถจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ออกเป็น 3 แบบเท่ากัน และมีแบบเหมือนกันทั้ง 2 สมัย คือ (+) (-) (+/!=)

³² ปัจจัยสถานะทางสังคม มีผลต่อการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามของผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูด โดยการที่จะเลือกใช้คำสรรพนามใดนั้นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ทางด้านปัจจัยสถานะทางสังคมเป็นหลัก ในที่นี้ ผู้วิจัยได้แบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดตามปัจจัยอายุออกเป็น 7 แบบ โดยอาศัยลักษณะความสัมพันธ์ภายใน 7 แบบนี้สามารถจัดกลุ่มลักษณะความสัมพันธ์ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มความสัมพันธ์แบบลักษณะเดี่ยว หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดที่สัมพันธ์กันได้ในลักษณะเดียว ได้แก่ (+) (-) (=) โดย (+) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถใช้ได้เมื่อผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุมากกว่าผู้พูดเท่านั้น (-) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถใช้ได้เมื่อผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุน้อยกว่าผู้พูดเท่านั้น (=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถใช้ได้เมื่อผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุเท่ากับผู้พูดเท่านั้น 2. กลุ่มความสัมพันธ์แบบลักษณะผสม หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดสัมพันธ์กันได้ในลักษณะลักษณะผสม ได้แก่ (+/!=) (+/-) (+/=) (-/=) โดย (+/!=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุมากกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุน้อยกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุเท่ากับผู้พูด (+/-) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุมากกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุน้อยกว่าผู้พูด (+/=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุมากกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุเท่ากับผู้พูด (-/=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุน้อยกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุเท่ากับผู้พูด

สมัยเผด็จการทุนนิยมสามารถจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ออกเป็น 4 แบบ คือ (+) (-) (+/-=) (-/=)

จากข้อมูลข้างต้น สามารถอธิบายได้ว่า จำนวนแบบลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงและผู้พูดของสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามปัจจัยสถานะทางสังคม ในแต่ละสมัยมีการเปลี่ยนแปลงไปโดยสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ มีจำนวนแบบมากที่สุด คือ 5 แบบ รองลงมาคือสมัยเผด็จการทุนนิยม คือ 4 แบบ และสมัยประชาธิปไตย และสมัยทุนนิยมประชาธิปไตยมีจำนวนแบบน้อยที่สุด คือ 3 แบบ

จากการอธิบายข้างต้น สามารถแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามปัจจัยสถานะทางสังคมได้ดังตารางที่ 5.13

ตารางที่ 5.13 การจำแนกแบบของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามปัจจัยสถานะทางสังคม

สถานะทางสังคม	สมัยต่างๆในสมัยรัตนโกสินทร์			
	สมัยที่ 1	สมัยที่ 2	สมัยที่ 3	สมัยที่ 4
+	คุณท่าน	คุณท่าน	คุณท่าน	คุณท่าน
-	หนู	หนู อี	หนู	หล่อน
=	-	-	-	-
+/-=	เธอ ท่าน หล่อน มัน เขา แก	แก เขา เจ้าหล่อน ท่าน เธอ มัน หล่อน	แก เขา ท่าน มัน เธอ หล่อน	เขา เธอ ท่าน แก มัน อี
+/-	-	-	-	-
+/=	อี	-	-	-
-/=	เจ้าหล่อน	-	อี	-

หมายเหตุ

1. จากตารางช่อง สถานะทางสังคม แสดงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามปัจจัยสถานะทางสังคม แบบของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูด

ถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามปัจจัยสถานะทางสังคม แสดงได้โดยลักษณะ (+)(-) (=) ซึ่งแบ่งได้เป็น 7 แบบ คือ

- (1) (+) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 3 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุมากกว่าผู้พูดเท่านั้น
 - (2) (-) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 3 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุน้อยกว่าผู้พูดเท่านั้น
 - (3) (=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 3 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุเท่ากับผู้พูดเท่านั้น
 - (4) (+/=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 3 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุมากกว่าหรือน้อยกว่าหรือเท่ากับผู้พูด
 - (5) (+/-) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 3 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุมากกว่าหรือน้อยกว่าผู้พูด
 - (6) (+/=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 3 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุมากกว่าหรือเท่ากับผู้พูด
 - (7) (-/=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 3 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับผู้พูด
2. ตัวอย่างการอ่านตาราง จากตารางช่อง (+) สมัย 1 จะอ่านได้ว่า ในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ มีบุรุษสรรพนามซึ่งสามารถใช้ได้เฉพาะเมื่อผู้ฟังมีสถานะทางสังคมสูงกว่าผู้พูด คือ ได้เท่า

จากตารางที่ 5.13 สามารถสรุปการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามประเภทปัจจัยสถานะทางสังคมใน 2 เรื่อง คือ 1. มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามปัจจัยสถานะทางสังคมในสมัยประชาธิปไตยและสมัยเผด็จการทุนนิยม 2. จำนวนแบบความสัมพันธ์ดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลง คือ จำนวนแบบเพิ่มขึ้นและลดตามปัจจัยสถานะทางสังคมในแต่ละสมัย คือ สมัยประชาธิปไตยมีแบบลดลงเมื่อเทียบกับสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ สมัยเผด็จการทุนนิยมมีแบบเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับสมัยประชาธิปไตย และสมัยทุนนิยมประชาธิปไตยมีแบบลดลงเมื่อเทียบกับสมัยเผด็จการทุนนิยม

จากข้อสรุปดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าปัจจัยสถานะทางสังคมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของสรรพนามบุรุษที่ 3 ในแต่ละสมัย

นั่นคือ สมัยที่มีการให้ความสำคัญกับการแบ่งสถานะทางสังคมมากย่อมมีความละเอียดในการแบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 มาก ดังจะเห็นได้จากสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมคักดินามีการมีการแบ่งชนชั้นทางสังคมตามฐานะเศรษฐกิจอย่างละเอียด ซึ่งส่งผลให้มีการแบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ที่ละเอียดตามการแบ่งสถานะทางสังคมตามไปด้วย

ในทางกลับกัน สมัยที่มีการให้ความสำคัญกับการแบ่งสถานะทางสังคมน้อยย่อมมีความละเอียดในการแบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 น้อยตามไปด้วย อาทิ ในสมัยประชาธิปไตย และสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย ซึ่งเน้นความเสมอภาคในสังคมทำให้การแบ่งสถานะทางสังคมลดความละเอียดลง ส่งผลให้จำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ลดลงตามไปด้วย

ปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจ³³ สถานะทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ทั้ง 4 สมัยเปลี่ยนแปลงไป จาก

³³ ปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจ มีผลต่อการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามของผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดโดยการที่จะเลือกใช้คำสรรพนามใดนั้นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ทางด้านปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ในที่นี้ ผู้วิจัยได้แบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดตามปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจออกเป็น 7 แบบ โดยอาศัยลักษณะความสัมพันธ์ภายใน 7 แบบนี้สามารถจัดกลุ่มลักษณะความสัมพันธ์ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มความสัมพันธ์แบบลักษณะเดี่ยว หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดที่สัมพันธ์กันได้ในลักษณะเดี่ยว ได้แก่ (+) (-) (=) โดย (+) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถใช้ได้เมื่อผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุมากกว่าผู้พูดเท่านั้น (-) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถใช้ได้เมื่อผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุน้อยกว่าผู้พูดเท่านั้น (=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถใช้ได้เมื่อผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุเท่ากับผู้พูดเท่านั้น 2. กลุ่มความสัมพันธ์แบบลักษณะผสม หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดที่สัมพันธ์กันได้ในลักษณะลักษณะผสม ได้แก่ (+/-) (+/-) (+/-) (-/=) โดย (+/-) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุมากกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุน้อยกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุเท่ากับผู้พูด (+/-) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุมากกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุน้อยกว่าผู้พูด (+/=) หมายถึง คำบุรุษสรรพนามที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุมากกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุน้อยกว่าผู้พูดหรือในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีอายุเท่ากับผู้พูด

การศึกษาพบว่าการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้

1. จำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจในแต่ละสมัย แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ในแต่ละสมัย กล่าวคือ

สมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ สามารถจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ออกเป็น 5 แบบ ได้แก่ (-) (+/-=) (+/-) (+/=) (-/=)

สมัยประชาธิปไตยและสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย สามารถจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ออกเป็น 3 แบบ และมีแบบเหมือนกันทั้ง 2 สมัย คือ (+) (-) (+/-=)

สมัยเผด็จการทุนนิยม สามารถจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ออกเป็น 4 แบบ คือ (+) (-) (+/-=) (-/=)

จากข้อมูลข้างต้น สามารถอธิบายได้ว่าจำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจในแต่ละสมัยมีการเปลี่ยนแปลงไป โดยสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ มีจำนวนแบบความสัมพันธ์มากที่สุด คือ 5 แบบ รองลงมา คือ สมัยเผด็จการทุนนิยม คือ 4 แบบ สมัยประชาธิปไตยและสมัยทุนนิยมประชาธิปไตยมีรูปแบบน้อยที่สุดคือ 3 แบบ

จากการอธิบายข้างต้น สามารถแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจได้ดังตารางที่ 5.14

ตารางที่ 5.14 การจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจ

สถานะทางเศรษฐกิจ	สมัยต่างๆในสมัยรัตนโกสินทร์			
	สมัยที่ 1	สมัยที่ 2	สมัยที่ 3	สมัยที่ 4
+	คุณท่าน	คุณท่าน	คุณท่าน	คุณท่าน
-	หนู	หนู, อี	หนู	หล่อน
=	-	-	-	-
+/-/=	เธอ ท่าน หล่อน มัน เขา แก	แก เขา เจ้าหล่อน ท่าน เธอ มัน หล่อน	แก เขา ท่าน หล่อน เธอ มัน	เขา เธอ ท่าน แก มัน อี
+/-	-	-	-	-
+/=	อี	-	-	-
-/=	เจ้าหล่อน	-	อี	-

หมายเหตุ

1. จากตาราง ช่อง สถานะทางเศรษฐกิจ แสดงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจ แบบของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามปัจจัยสถานะทางสังคม แสดงได้โดยลักษณะ (+) (-) (=) ซึ่งแบ่งได้ 7 แบบ คือ

- (1) (+) คือ คำบุรุษสรรพนามซึ่งสามารถใช้ได้เฉพาะเมื่อผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีสถานะทางเศรษฐกิจมากกว่าผู้พูด
- (2) (-) คือ คำบุรุษสรรพนามซึ่งสามารถใช้ได้เฉพาะเมื่อผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีสถานะทางเศรษฐกิจน้อยกว่าผู้พูด
- (3) (=) คือ คำบุรุษสรรพนามซึ่งสามารถใช้ได้เฉพาะเมื่อผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีสถานะทางเศรษฐกิจเท่ากับผู้พูด
- (4) (+/-/=) คือ คำบุรุษสรรพนามซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งเมื่อผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีสถานะทางเศรษฐกิจมากกว่า น้อยกว่า หรือเท่ากับผู้พูด
- (5) (+/-) คือ คำบุรุษสรรพนามซึ่งสามารถใช้ได้เฉพาะเมื่อผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีสถานะทางเศรษฐกิจมากกว่า หรือ น้อยกว่าผู้พูด

- (6) (+/=) คือ คำบุรุษสรรพนามซึ่งสามารถใช้ได้เฉพาะเมื่อผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีสถานะทางเศรษฐกิจมากกว่า หรือเท่ากับผู้พูด
- (7) (-/=) คือ คำบุรุษสรรพนามซึ่งสามารถใช้ได้เฉพาะเมื่อผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีสถานะทางเศรษฐกิจน้อยกว่าหรือเท่ากับผู้พูด
2. ตัวอย่างการอ่านตาราง จากตารางช่อง (+) สมัย 1 จะอ่านได้ว่า ในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ มีบุรุษสรรพนามที่ใช้ได้เฉพาะเมื่อผู้ที่ถูกกล่าวถึงมีสถานะทางสังคมสูงกว่าผู้พูด คือ คุณท่าน

จากตารางที่ 5.14 สามารถสรุปการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามประเภทปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจใน 2 เรื่อง คือ 1. มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจในทุกสมัย 2. จำนวนแบบความสัมพันธ์ดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นและลดลงตามปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจ คือ สมัยประชาธิปไตยมีจำนวนแบบความสัมพันธ์ลดลงเมื่อเทียบกับสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ สมัยเผด็จการทุนนิยมมีจำนวนแบบความสัมพันธ์เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับสมัยประชาธิปไตย และสมัยทุนนิยมประชาธิปไตยมีจำนวนแบบความสัมพันธ์ลดลงเมื่อเทียบกับสมัยเผด็จการทุนนิยม

จากข้อสรุปดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ในแต่ละสมัย นั่นคือ สมัยที่มีการให้ความสำคัญกับการแบ่งสถานะทางเศรษฐกิจมากย่อมมีความละเอียดในการแบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 มากตามไปด้วย อาทิ สมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมศักดินามีการมีการแบ่งระดับความสนิทสนมอย่างละเอียดซึ่งส่งผลให้มีการแบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ที่ละเอียดตามไปด้วย

ในทางกลับกันหากสังคมให้ความสำคัญเรื่องปัจจัยความสนิทสนมลดน้อยลงจะทำให้การแบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของสรรพนามบุรุษที่ 2 ลดลงตามไปด้วย อาทิ สมัยประชาธิปไตย เป็นสังคมที่ไม่เน้นความสนิทสนม จึงมีการแบ่งความสัมพันธ์น้อยกว่าสมัยอื่นๆ คือ 1 แบบ

ง. ปัจจัยความสนิทสนม ความสนิทสนมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้แบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ทั้ง 4 สมัยเปลี่ยนแปลงไป

จากการศึกษาพบว่าการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามปัจจัยความสนิทสนมดังต่อไปนี้

1. จำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามปัจจัยความสนิทสนมในแต่ละสมัย แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ในแต่ละสมัย กล่าวคือ

สมัยประชาธิปไตยสามารถจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ออกเป็น 3 แบบ คือ (+)(-)(+/-)

สมัยประชาธิปไตยและสมัยเผด็จการทุนนิยม สามารถจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ออกเป็น 2 แบบเท่ากัน และมีรูปแบบเหมือนกันทั้ง 2 สมัย คือ (+)(+/-)

สมัยทุนนิยมประชาธิปไตย สามารถจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ออกเป็น 1 แบบ คือ (+/-)

ข้อมูลข้างต้นสามารถอธิบายได้ว่า จำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามปัจจัยความสนิทสนมในแต่ละสมัยมีการเปลี่ยนแปลงไป โดยสมัยการปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ มีจำนวนแบบมากที่สุด คือ 3 แบบ รองลงมาคือสมัยประชาธิปไตย สมัยเผด็จการทุนนิยม คือ 3 แบบ และสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย ซึ่งมีแบบน้อยที่สุดคือ 1 แบบ

จากการอธิบายข้างต้น สามารถแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามปัจจัยความสนิทสนมได้ดังตาราง 5.15

ตารางที่ 5.15 การจำแนกความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนาม 3 ตามปัจจัยความสนิทสนม

ความสนิทสนม	สมัยต่างๆในสมัยรัตนโกสินทร์			
	สมัยที่ 1	สมัยที่ 2	สมัยที่ 3	สมัยที่ 4
+	คุณท่าน อี	อี หนู	หนู คุณท่าน	
-	หนู			
+/-	เธอ ท่าน หล่อน มัน เขา แก	แก เขา คุณท่าน เจ้าหล่อน เธอ มัน	แก เขา ท่าน มัน หล่อน	เขา เธอ ท่าน หล่อน อี แก

หมายเหตุ

- จากตารางช่อง ความสนิทสนม แสดงแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามปัจจัยความสนิทสนม แบบของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามปัจจัยความสนิทสนม แสดงได้โดยลักษณะ (+) (-) (=) ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 แบบ คือ
 - (1) (+) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุมากกว่าผู้พูดเท่านั้น
 - (2) (-) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งสามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุน้อยกว่าผู้พูดเท่านั้น
 - (3) (+/-/=) คือ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในกรณีที่ผู้ฟังมีอายุมากกว่าหรือน้อยกว่าหรือเท่ากับผู้พูด
- ตัวอย่างการอ่านตาราง จากตารางช่อง (+) สมัย 1 จะอ่านได้ว่า ในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ มีบุรุษสรรพนามที่ใช้เฉพาะเมื่อผู้ที่ถูกกล่าวถึงสนิทสนมกับผู้พูดเท่านั้น คือ คุณท่าน อี

จากตารางที่ 5.15 สามารถสรุปการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามประเภทปัจจัยความสนิทสนม ใน 2 เรื่อง คือ

- มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามปัจจัยความสนิทสนมในทุกสมัย ยกเว้นสมัยเผด็จการทุนนิยม
- จำนวนแบบความสัมพันธ์ดังกล่าวมีลักษณะการเปลี่ยนแปลง คือมีจำนวนแบบเพิ่มขึ้นและลดลงตามปัจจัยความสนิทสนมในแต่ละสมัย คือ จากสมัยประชาธิปไตยมีจำนวนแบบเพิ่มขึ้นจากสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ สมัยทุนนิยมประชาธิปไตยมีจำนวนแบบลดลงจากสมัยเผด็จการทุนนิยม และสมัยเผด็จการทุนนิยมมีจำนวนแบบเท่ากับสมัยประชาธิปไตย

จากข้อสรุปดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าปัจจัยความสนิทสนมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ในแต่ละสมัย นั่นคือ สมัยที่มีการให้ความสำคัญกับการแบ่งระดับความสนิทสนมมากย่อมมีความละเอียดในการแบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 มาก อาทิ สมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมศักดินามีการมีการแบ่งระดับความสนิทสนมอย่างละเอียดซึ่งส่งผลให้มีการแบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ที่ละเอียดตามไปด้วย

ในทางกลับกันหากสังคมให้ความสำคัญเรื่องปัจจัยความสนิทสนมลดน้อยลงจะทำให้การแบ่งแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกกล่าวถึงกับผู้พูดของสรรพนามบุรุษที่ 2 ลดลงตามไปด้วย อาทิ สมัยทุนนิยมประชาธิปไตย ที่มีรูปแบบความสัมพันธ์เพียงรูปแบบเดียว แสดงให้เห็นถึงสังคมที่เปิดกว้างและความเทียมกันในสังคม ทำให้การให้ความสำคัญกับปัจจัยความสนิทสนมลดน้อยลง

5.4 สรุป

ผลการเปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงระบบบุรุษสรรพนามทั้ง 4 สมัย ตามเกณฑ์ที่ใช้วิเคราะห์ระบบบุรุษสรรพนาม 3 เกณฑ์ คือ 1. เกณฑ์จำนวนคำบุรุษสรรพนาม 2. เกณฑ์การใช้และความหมายของบุรุษสรรพนามตามประเภททางไวยากรณ์ของคำบุรุษสรรพนาม 3. เกณฑ์การใช้และความหมายของบุรุษสรรพนามตามประเภทปัจจัยทางสังคมของคำบุรุษสรรพนาม พบว่าทั้ง 4 สมัยมีความเหมือนและแตกต่างกันในประเด็นสำคัญ คือ

1. ความแตกต่างในเรื่องจำนวนคำ คือ คำบุรุษสรรพนามที่พบในสมัยทุนนิยมประชาธิปไตยมีจำนวนมากกว่าทุกสมัย โดยความแตกต่างกันในด้านจำนวนคำและคำที่พบในแต่ละสมัยเกิดจากความเปลี่ยนแปลงทางคำศัพท์ใน 3 ลักษณะ คือ 1 การสูญคำ 2 การยืมคำ 3 การสร้างคำใหม่ ประเภททางไวยากรณ์ที่กำหนดการใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 บุรุษที่ 2 และบุรุษที่ 3 ทั้ง 4 สมัย มีลักษณะเหมือนกันคือ บุรุษที่ 1 บุรุษที่ 2 และบุรุษที่ 3 จะถูกกำหนดโดย ประเภททางไวยากรณ์ 3 ประเภท คือ บุรุษ เพศ พจน์ โดยมีการจำแนกใช้บุรุษสรรพนามตามบุรุษออกเป็น 3 บุรุษ คือ บุรุษที่ 1 บุรุษที่ 2 และ บุรุษที่ 3

ทั้งนี้ บุรุษที่ 1 และ 2 เหมือนกัน คือมีการจำแนกพจน์ออกเป็น 2 พจน์ คือ เอกพจน์ และพหูพจน์ เนื่องไม่มีการแบ่งแยกการใช้บุรุษสรรพนามทวิพจน์และพหูพจน์ด้วยการแสดงรูปทาง

ไวยากรณ์อย่างชัดเจนและการตีความทวิพจน์และพหูพจน์ต้องพิจารณาจากบริบทของการสื่อสารโดยเอกพจน์ยังแยกออกเป็นบุรุษสรรพนามที่ใช้เฉพาะเพศชายและเพศหญิง แต่พหูพจน์ไม่แยกเพศ ส่วนบุรุษที่ 3 แยกพจน์ออกเป็น 3 พจน์ เช่นเดียวกับบุรุษที่ 1 และ 2 แต่เอกพจน์แยกออกเป็นใช้เฉพาะเพศหญิงเพียงอย่างเดียว ส่วนพหูพจน์ไม่แยกเพศ

3. ความหมายของบุรุษสรรพนามตามประเภททางไวยากรณ์ของคำบุรุษสรรพนามมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก พบคำบุรุษสรรพนามที่มีการเปลี่ยนแปลงความหมายตามประเภททางไวยากรณ์ของคำบุรุษสรรพนามเพียง 2 คำ คือ หนู เป็นบุรุษสรรพนามที่เคยใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 บุรุษที่ 2 และบุรุษที่ 3 เปลี่ยนมาใช้ได้เฉพาะบุรุษที่ 1 และ 2 และ เรา เอกพจน์ เป็นบุรุษสรรพนามที่เคยใช้เฉพาะเพศชายเปลี่ยนมาใช้ได้ทั้งเพศหญิงและชาย

4. จำนวนความมากน้อยในการจำแนกประเภทความหมายของคำบุรุษสรรพนามตามปัจจัยทางสังคมใน 4 สมัยมีแตกต่างกันไปตามปัจจัย 4 ปัจจัย คือ อายุ สถานะทางสังคม สถานะทางเศรษฐกิจ ความสนิทสนม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ในแต่ละสมัยให้ความสำคัญกับปัจจัยสังคมในการกำหนดความหมายคำบุรุษสรรพนามแตกต่างกันไป โดยสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ ให้ความสำคัญกับปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจ สถานะทางสังคม และความสนิทสนมในการจำแนกประเภทความหมายของคำบุรุษสรรพนามตามปัจจัยทางสังคมมากกว่าสมัยอื่นๆ ส่วนสมัยประชาธิปไตยให้ความสำคัญกับปัจจัยอายุมากกว่าสมัยอื่นๆ